

Uvodnik

Andrej Bratuž

Napad na sožitje

Nekaj dni pred prvo obletnico vstopa Slovenije v Evropsko unijo so se spet pojavili običajni zlikovci, zagriženi nasprotniki sožitja in sodelovanja med večino in manjšino na eni strani ter Gorico in Novo Gorico na drugi. V noči med 26. in 27. aprilom so blizu Trnovega na robu Trnovske planote, na ozemlju Republike Slovenije, s sovražnimi gesli in nacifašističnimi simboli pomazali spomenik v spominskem parku, kjer počiva nad 2300 padlih v boju za osvoboditev Primorske. Z velikimi črkami so napisali imena obeh županov, goriškega in novogoriškega, s te strani meje pa še druga imena: predsednika goriške pokrajine, predsednika dežele Furlanije-Juljske krajine, deželnega odbornika, slovenskega odbornika na goriški občini in župana iz Trziča. Očitno so bila izbrana imena tistih javnih upraviteljev, ki se na občinski, pokrajinski in deželni ravni zavzemajo za konstruktivne dobrososedske odnose med italijanskim in slovenskim prebivalstvom na obeh straneh meje. Že samo dejstvo, da so nočni pohod in oskrnitev spomenika opravili v drugi državi, kaže na veliko predrznost in neodgovornost. Tudi izbira časa ni bila naključna. Skrunitelji gotovo težko prenašajo, da je sedaj tudi Slovenija polnopravna članica Evropske unije, in so to hoteli na podoben način podčrtati prav ob prvi obletnici pridružitve.

V zamejstvu smo takih in podobnih dejanj vaji. Na Tržaškem so kar pogostna. Tako ob spominskih obeležjih, na bazoviški gmajni že večkrat, kot na šolskih stavbah ali ob Kosovelovem kipu v ljudskem vrtu sredi mesta. V Gorici je lani podobna ali celo ista tolpa kot zdaj v Trnovem pomazala dve steni slovenskega šolskega centra v Puccinijevi ulici. Tudi takrat je žaljiva protislovenska gesla podkrepila s kljukastim križem in drugimi znamenji. Kako bedna, iz onemoglega sovraštva porojena in neučinkovita dejanja! Vsakovrstne grožnje in negativne ocene na trnovskem spomeniku prav gotovo niso v nikomer vzbudile preplaha, pač pa odpor in zgroženost nad tako umazaniam dejanjem. Ko je bilo za preteklo soboto dopoldne napovedano čiščenje spomenika, se je v Trnovem ob oskrunjenem spomeniku zbralo na stotine ljudi z obeh strani meje, da bi skupaj z županoma in drugimi predstavniki javnih uprav in kulturnega življenja, tudi s slovenskima evropskima poslancema, izrazili svojo obsodbo in ogorčenost. Govorniki so pravilno poudarili, da so tisti, ki so s tem dejanjem hoteli razdruževati in netiti nova nasprotja, dosegli prav obratno: še bolj so povezali obe strani in utrdili prepričanje, da so prizadevanja za medsebojno razumevanje in za sožitje edina prava pot.

Podoben odgovor je dala tudi prireditelj istega dne popoldne, to je na predvečer 1. maja, prve obletnice pridružitve Slovenije skupnosti evropskih držav. Na trgu pred svetogorsko postajo so se na mozaiku, ki naj bi združeval, zvrstili govori in pevski nastopi. Predstavniki oblasti in pevci z obeh strani so pred številnim občinstvom ponovno izpričali svojo vero v dobrososedske odnose in sožitje. Naj sovražno razpoložene in, upamo, maloštevilne skupine počenjajo še tako podla in anahronistična dejanja, ura zgodovine teče naprej in se ne vrača v čase, ki bi jih najraje pozabili.

Dve Gorici odločno naprej po poti sprave in sodelovanja

Foto Bumbaco

Italijanska politika Bodo besedam sledila tudi dejanja?

Se Berlusconi misli zares umakniti?

“Če bo Dom svoboščin zares postal ena sama politična stranka, bi utegnil razmisliti o svojem umiku iz aktivne politike”. Te besede ministrskega predsednika Silvia Berlusconija so največja novost, potem ko je njegova nova vlada prejela zaupnico v obeh vejah rimskega parlamenta. Nič čudnega ni, če vsa sredstva množičnega obveščanja še dalje posvečajo največjo pozornost nepričakovani izjavi ustanovitelja političnega gibanja “Naprej Italija” (Forza Italia), ki je leta 1994 prvič nastopilo na državnoborskih volitvah in postalo zdaleč najmočnejša politična sila v Italiji. Berlusconi je tedaj sklenil zavezništvo s Severno ligo, z Nacionalnim zavezništvom in s skupino bivših krščanskih demokratov; nastal je Dom svoboščin, ki je v parlamentu imel absolutno večino, medtem ko je bil Berlusconi njegov nesporni voditelj. Njegova prva vlada je zašla v krizo zaradi hudih razhajanj s Severno ligo, s katero pa se je leta 2001 “pobotal”, tako da je Dom svoboščin lahko spet nastopil na volitvah in tokrat tudi prodorno zmagal. Berlusconi se rad hvali, da je v vsej zgodovini italijanske republike edini ministrski predsednik, čigar vlada je trajala štiri leta, medtem ko so vse ostale povprečno trajale le 11 mesecev! Prav tako ne skriva želje in volje, da bi njegova vlada trajala še dobro leto, to je

vso legislaturo. Zato se je po hudem porazu na deželnih volitvah na začetku letošnjega aprila z vsemi silami upiral zahtevi vodilnih predstavnikov UDC in AN, naj odstopi, čeprav njegovo vodilno mesto v zavezništvu ni bilo nikdar sporno. Berlusconi namreč iz dna duše sovraži politično prakso, ki je za vsako parlamentarno demokracijo nekaj povsem naravnega; za njega pa je to “teatrino della politica” ali po naše “politični cirkus”. Glede na najnovejši razvoj dogodkov ni prav nič čudnega, če je začel razmišljati o svojem umiku iz aktivne politike. Dom svoboščin - pravi Berlusconi - naj preneha biti koalicija različnih političnih strank, kot je danes, in naj postane ena sama stranka ali vsaj federacija, t.j. skupnost organizacij z enako dejavnostjo in s skupnimi interesi. Če bi se to uresničilo, bi utegnil razmisljati o svojem umiku iz aktivne politike, saj je široko po državi - pravi Berlusconi - cela vrsta sposobnih petdesetletnikov, ki bi lahko prevzeli vodilna mesta v enotni stranki ali federaciji! Toda do zdaj so to le besede, a bo že čez nekaj mesecev verjetno jasno, ali bodo besedam sledila tudi dejanja. Raziskave javnega mnenja medtem kažejo, da popularnost predsednika vlade Berlusconija še dalje upada, čeprav njegova nova vlada obljublja, da bo pričela takoj

ukrepati v korist Juga in družin, ki nimajo dovolj dohodkov za preživetje, in da bo hkrati skrbela za odpravljanje potrat pri javnih izdatkih. Posebna pozornost pa naj bi veljala predvsem malim in srednjim podjetjem, ki jih duši današnja birokracija. Vse to pa bo ostalo le pri lepih besedah, če vlada ne bo sprejemala ustreznih zakonskih ukrepov. Tu pa je že treba upoštevati dejanske finančne razpoložljivosti javne uprave.

V italijanski javnosti te dni glasno odmeva tudi potek preiskave o tragični smrti visokega funkcionarja italijanske obveščevalne službe Nicole Caliparija, ki je padel pod strelji ameriških vojakov kmalu potem, ko je v Bagdadu rešil častnikarico Giuliano Sgrena, ki so jo bili ugrabili iraški teroristi. Ameriški člani preiskovalne komisije so ugotovili, da ameriška posadka, ki je streljala na avtomobil, v katerem je poleg Caliparija in častnikarke bil še visok karabinjerski častnik - ta je vozil avto in bil tudi ranjen -, ravnala povsem v skladu s svojimi zadolžitvami. Zato naj bi šlo le za tragično nezgodo. Italijanska člana preiskovalne komisije nista podpisala skupnega zapisnika, medtem ko italijanska sodna oblast nadaljuje s svojo redno preiskavo. Bo ta tragični dogodek načel tudi osebno prijateljstvo med Bushem in Berlusconiem, na katerega je slednji tako ponosen? Ne glede na to je treba ugotoviti, da se v Italiji krepijo vrste tistih, ki zahtevajo takojšen umik italijanskih vojakov iz Iraka.

Drago Legiša

Intervju

Tržaška igralka Miranda Caharija o svoji 40-letni poklicni poti in gledališču nasploh 3

Poklon Milku Bambiču

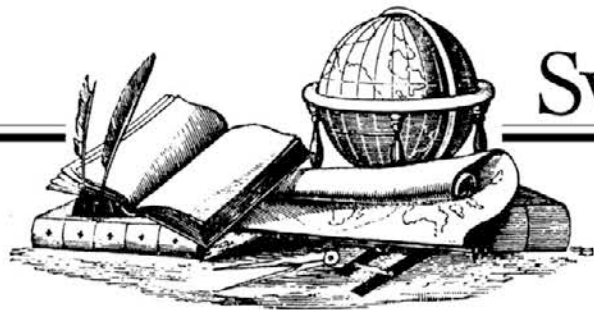

Ob 100-letnici rojstva tržaškega vsestranskega umetnika so se v Gorici poklonili Bambiču z nizom prireditev 9

21. maja na Pomorski postaji v Trstu

Zamejske šole se pripravljajo na proslavo ob 60-letnici obnove slovenske šole v Italiji 10

Po 68 letih "izgnanstva"

Italija končno vrnila obelisk Etiopiji

Obelisk iz Aksuma je končno doma. 25. aprila je orjaško rusko letalo Antonov 124 prepeljalo iz Rima v staro etiopsko prestolnico Aksum še tretji del znamenitega obeliska, ki ga je Mussolinijeva okupacijska vojska leta 1937 kot vojno trofej odpeljala v "cesarsko" prestolnico Rim. Tu so ga demonstrativno namestili na trgu Porta Capena pred palačo ministrstva za kolonije, v kateri je danes sedež Mednarodne organizacije za prehrano in kmetijstvo (FAO). S tem dejanjem je fašistični režim hotel slovesno obeležiti 15-letnico prevzema oblasti v državi, t.j. pohoda črnih srajc na Rim 28.10.1922.

Zgodovinska usoda starodavnega spomenika iz 3.-4. stoletja pr. Kr., ki od nekdaj velja za nacionalni in verski simbol etiopskega naroda, je dokaj zanimiva in razgibana. Do italijanske kolonialne zasedbe (1935) je stal v Aksumu, najstarejšem mestu severne Etiopije in središču koptske krščanske cerkve, zraven drugih 66 manjših obeliskov kot nagrobnih spomenikov. Nasilno izmaknitev obeliska so Etiopijci imeli za grobo ponižanje in žalitev svoje verske in kulturne identitete. Zato sta etiopski cesar Haile-Selassie in vlada že na pariških mirovnih pogajanjih l. 1947 zah-

tevala poleg povrnitve druge vojne odškodnine tudi vrnitev vseh zaseženih umetniških del in predmetov zgodovinske vrednosti, ki so bili preseljeni iz Etiopije v Italijo od 3. oktobra 1935 dalje. V 37. členu mirovne pogodbe je zapisano, da mora Italija omenjene predmete vrniti "v osemnajstih mesecih od začetka veljavnosti Pogodbe". Vemo tudi, da je Etiopija, podobno kot Jugoslavija, zahtevala izročitev več sto vojnih zločincev, ki jih pa Italija ni nikdar izročila ali jim sama sodila doma. Stalno je tudi zavlačevala vrnitev obeliska iz Aksuma. L. 1956 se je Italija ponovno obvezala ga vrniti Etiopiji, ki ga je bila medtem razglasila za nacionalni simbol. L. 1980 pa ga je tudi Unesco vključil v seznam zaščitene svetovne kulturne dediščine. Do odločilnega premika je prišlo ob uradnem obisku italijanskega predsednika Scalfara v Etiopiji l. 1997, ko je bil sklenjen dogovor o končni vrnitvi obeliska. Vendar je moralo preteči še lepo število let, da se je dogovor uresničil. Za zadnje tehnične in finančne ukrepe je poskrbela sedanjata Berlusconijska vlada. Obelisk so morali najprej razstaviti na tri dele, težke po 48,65 in 87 ton. Sledilo je dogovarjanje za letalski prevoz. Letala za prevoz tako težkih tovorov imata samo

Rusija in Amerika. Ker so vsa tovrstna ameriška letala rezervirana za vojaške potrebe v Iraku, so prišla v poštev ruska letala tipa Antonov 124. Minulega 25. aprila je bil, kot rečeno, prepeljan v Aksum tretji in zadnji razstavljivi del 24 m visokega obeliska. Letalo je nadvse slovesno in veselo sprejela množica domačinov ob prisotnosti najvišjih verskih in političnih etiopskih oblasti s predsednikom vlade Melesom Zenawijem na čelu. Treba je tudi povedati, da so nalašč za to priložnost pred petimi leti uredili posebno letalsko stezo. Vse tri dele spomenika so nato s posebnimi tovornjaki z letališča prepeljali v nekaj kilometrov oddaljeni "park obeliskov", kjer bodo vrnjeni narodni simbol in spomenik namestili na prejšnje mesto. Računajo, da se bo to zgodilo konec leta. Časopisi poročajo, da bodo vse operacije v zvezi z vrnitvijo obeliska stale deset milijonov evrov, ki naj bi jih plačala italijanska država. Mesto Aksum leži na gorski planoti na nadmorski višini 2150 m ob meji z Eritrejo in je bilo središče najstarejšega abesinskega kraljestva v prvih stoletjih krščanske dobe. Tudi potem ko je Aksum prenehal biti državna prestolnica, je ostal v ljudski zavesti kot sveto mesto, kjer so kronali domače vladarje. Park obeliskov je leta 1906 odkrila nek nemška arheološka odprava. Mesto šteje danes kakih deset tisoč ljudi. Nekdaj udomačeno ime za Etiopijo je bilo Abesinija.

Alojz Tul

Seja deželnega tajništva Slovenske skupnosti Bližajo se kongresi

V sredo, 27. aprila, se je na strankinem sedežu v Nabrežini sestalo na redni mesečni seji deželno tajništvo SSK. Vodstvo stranke se je seznanilo s pripravami na 12. deželni kongres, ki bo 28. maja na Pomorski postaji v Trstu ter 29. maja v Prosvetnem domu na Opčinah. SSK bo tedaj tudi proslavila 30-letnico delovanja na deželni ravni. Predvidena je udeležba visokih gostov iz Slovenije in Italije, prisotnost je že potrdil tudi evropski poslanec Michl Ebner.

Pokrajinska tajnika Mirko Špaccan in Peter Močnik sta tudi poročala o sekcijah kongresnih, ki se uspešno vrstijo po posameznih vaseh in beležijo odločen porast udeležbe in novih sil, kar se bo odražalo tudi na kongresu. Pokrajinska kongre-

sa bosta 13. maja v Gorici in 14. maja v Trstu. Blokada izvajanja zaščitnega zakona in delovanja paritetnega odbora se žal nadaljuje kljub domnevni novi pripravljenosti rimske vlade, da bi se zadeva premaknila. Tajništvo stranke je vzelo na znanje pobudo, da bi paritetni odbor predlagal vladi konkreten predlog o načinu izvajanja 8. člena zaščitnega zakona, ki govori o dvojezičnem poslovanju krajevnih uprav. Vendar so takšna pogajanja smiselna, če bi bila vlada pripravljena se pogajati na ministrski ravni in bi ponudila npr. rešitev vsaj vprašanja dvojezičnih izkaznic, priznanja Sindikata slovenske šole in slovenske sekcije na konservatoriju Tartini. Glede tega vprašanja so bila mnenja precej

razčlenjena, saj so bili dosežani odnosi z Berlusconijsko vlado na ravni navadne farse. Zahteva, da po 50 letih čakanja paritetni odbor šele začne konkretno preverjanje, ali Slovenici res obstajamo v Trstu, Gorici, Miljah in Čedadu, je naravnost neresna in celo žaljiva. Izraženo je bilo tudi mnenje, da bi veljalo počakati na volitve in zamenjavo vlade, saj bi bilo reševanje našega vprašanja bistveno olajšano v primeru zmage Prodijske koalicije, desna sredina pa si najbrž eno leto pred volitvami ne namerava privoščiti kakršnegakoli odpiranja do Slovencev. V vsakem primeru pa bi moral vsak kompromisen predlog manjšine v sedanjih situaciji imeti tudi podporo celotne leve sredine na deželni ravni.

Posebno pozornost so prisotni posvetili odnosom med stranko in slovensko komponento Levih demokratov ter pozitivnemu zblizovanju v zadnjem obdobju. Napovedano novo poglavje odnosov je tajnik Terpin ocenil kot vrnitev v normalno raven odnosov med strankama, ki uživata največ podpore v manjšini. Pozitivno je ocenil izraženi namen priznanja obstoja Slovenske skupnosti s strani slovenske komponente LD, ki je pravzaprav vezan na soglasje k novemu volilnemu zakonu, ki bi slovenski stranki omogočil izvolitev deželnega svetovaleca. Seveda se morajo pogajanja nadaljevati tudi o drugih konkretnih temah, ki posebej zadevajo manjšino.

Slovenska vlada, s katero SSK plodno in konkretno sodeluje, pripravlja pomemben zakon, s katerim bo uredila odnose s slovenskimi ljudmi izven njihove meje. Glede tega bo SSK v naslednjih dneh srečala državnega sekretarja za Slovence po svetu in mu posredovala svoje pripombe k osnutku zakona.

Moskovska diplomacija se vrača na svetovno sceno

Putin na Bližnjem vzhodu

Putinovo potovanje v Egipt in na Bližnji vzhod odpira novo stran ruske politike v tej regiji in obenem mednarodnim krogom sporoča, da se mogočni aparat moskovske diplomacije postopoma vendar odločno vrača na svetovno sceno. Po razpadu SZ se je morala Moskva posvetiti predvsem notranjim spremembam (in kvečjemu ohranitvi vpliva na območju bivšega imperija), zaradi česar je bila prisiljena zanemariti dolgoletne prijateljske odnose z arabskim svetom in z leaderji Tretjega sveta. Vpliv, ki ga ima današnja Rusija, se nedvomno ne more kosati s tistim, ki ga je svojčas imela SZ - še manj z vplivom, ki ga trenutno imajo ZDA - vseeno pa ji nivo, ki ga je dosegla v zadnjih letih, omogoča, da ponovno usmeri svoje moči v tkanje vezi z bivšimi zavezniki.

Ruski predsednik je svoj obisk začel v Kairu, kjer se je 27. aprila srečal z Mubarakom. Pogovor med predsednikoma je bil vsestransko pozitiven in ploden (morda tudi zato, ker sta se pogovarjala v ruskem jeziku, ki se ga je Mubarak naučil v 60. letih med izpopolnjevanjem v Moskvi). Njuni državi sicer že vrsto let uspešno sodelujeta na gospodarskem področju, ob tej priložnosti pa sta sklenili obnoviti še sodelovanje na vojaškem, znanstvenem in kulturnem področju ter v okviru kadrovskega izobraževanja. Iz Kaira se je Putin odpravil v Jeruzalem. O zgodovinskem obisku ruskega predsednika na BV je bil prvič govor šele januarja letos, ko so se svetovni leaderji sestali na Poljskem ob obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča v Oswiecimu s strani Rdeče armade. Pri tem gre poudariti, da je bil Putinov obisk v Izraelu predvsem simboličnega pomena, ker

prekinja tradicijo nenaklonjenih odnosov, ki so bili doslej v glavnem obratno sorazmerni z dobrimi odnosi med Kremljem in arabskim svetom. V tem smislu bi lahko Putinovo zunanjo politiko označili kot dober primer Realpolitike. Putinu je namreč jasno, da mu zgodovinska dediščina SZ daje možnost, da obnovi stara prijateljstva, hkrati pa se zaveda, da mu nove mednarodne okoliščine tudi dopuščajo precejšnjo svobodo pri izbiri novih poti. Tako lahko Rusija še naprej prodaja orožje Siriji, Iranu pomaga pri razvoju jedrske energije, z Izraelom pa dobro sodeluje proti mednarodnemu terorizmu. Vse to, ne da bi svojih namenov nobeni od

strani posebej prikrival. Putin se je nazadnje sestel še s palestinskim predsednikom Abbasom (na sliki), kateremu je ponudil pomoč pri obnovi osnovnih struktur v Gazi in pri krepitvi opreme palestinskih varnostnih sil, kar bo seveda izvedljivo le s privolitvijo Izraela. V tem smislu je ruski predsednik že v Kairu izrazil namen za večje zavzemanje Rusije v prid bližnjevzhodnega mirovnega procesa in obenem predstavil nepričakovan predlog, da bi se jesenska mirovna pogajanja odvijala prav v ruski prestolnici. Mubarak in Abbas sta predlog z veseljem podprla, hladnejši - čeprav ne negativen - je bil odziv Sharona.

Erika Hrovatin

Praznik ob 60. obletnici osvoboditve

Krovni organizaciji SKGZ in SSO prirejata skupaj z Zadruogo Primorski dnevnik ob 60-letnici osvoboditve in hkrati tudi ustanovitve Primorskega dnevnika osrednji praznik, ki bo potekal v nedeljo, 15. maja, v dveh delih: ob 10. uri zjutraj bo spominska svečanost pri Kosovelovem spomeniku v tržaškem ljudskem vrtu "de Tommasini" (govornik Boris Pahor), popoldne pa ob 16. uri ljudsko slavje na prireditvenem prostoru centra Ervatti v Brišičkih pri Proseku (govornik Miran Košuta). Na sporedu bodo petje, godba na pihala in recitacije. Spominska svečanost se bo zaključila s polaganjem vencev na krajih, ki v mestnem središču spominjajo na žrtve nacifašističnega nasilja ter na enoten odpor naših ljudi proti okupatorju.

Povejmo na glas

Toliko bolj za sodelovanje in prijateljstvo

Res, najboljši odgovor nedavni mazaški akciji na spomeniku v Trnovem je: toliko bolj za sodelovanje in prijateljstvo. Toliko bolj za sodelovanje in prijateljstvo med narodi in državami, toliko bolj za utiranje enkratne perspektivne poti, ki so jo ubrali Gorica, Nova Gorica in Sempeter-Vrtojba, toliko bolj za izgrajevanje nove Evrope v teh krajih in za odklonitev obujanja starih sovraštev, posebno še, če se slednja poslušujejo žalitve spomina na mrtve in s tem njihovih svojcev kakor tudi narodovega zavedanja v celoti.

Da se je zgodilo kaj takšnega in očitno dobro in premišljeno pripravljenega, saj je zajelo tudi območje Ronk in Tržiča, je težko verjeti. In vendar je nujno verjeti, ker se je pač zgodilo in ker nemara niti ni tako veliko presenečenje, da se je moglo zgoditi. Sedanja vladajoča večina ves čas nagiba k zaostrovanju, pa če to hočemo videti ali ne. V igri je Severna liga, ki ne šteti z grobim izrazoslovljem, v igri je Narodno zavezništvo, znotraj katerega se vedno, vsaj v naših krajih, obstajajo odmevi skrajnih dejanj in ukrepov, in ne nazadnje je v igri Berlusconijska Naprej Italija s svojim neoliberalističnim nadihom, ta pa se zadnje čase poslužuje trdih globalizacijskih prijemov. Na vsak način je italijanska javnost z omenjenimi dejstvi vse preveč prizanesljiva, kar pa so volitvi na nedavnih deželnih volitvah končno postavili na pravo mesto in se izrekli za drugačno politiko. Nemara je prav ta pekoči poraz zadal vladajoči večini tisti

udarec, zaradi katerega bo njeno pravo bistvo prišlo močnejše do izraza in se bo odločnejše in še bolj grobo izražalo, v našem obmejnem območju pač z izpadi, za katere smo mislili, da so odmrli del krute zgodovine med dvema svetovna vojna in še posebej znotraj druge apokalipse. Pri tem je več kot žalostno, da pride komu na misel in se znese nad spomeniki mrtvih, da torej ne premore najosnovnejše pietete in se spuсти na raven, za katero pravzaprav ni odgovarjajoče besede. Ravno zato je odgovor na vsa takšna dejanja na dlani.

Kot rečeno, je odgovor en sam: delati še naprej za iste stvari, delati za sodelovanje in prijateljstvo med vsemi, graditi prihodnost na novih in drugačnih temeljih, kot so tisti iz časov nestrpnosti in nasilja. Delati za sodelovanje in prijateljstvo ter na ta način odstranjati iz naše zavesti vse rane preteklosti, prebijati se proti obzorjem nove Evrope, v kateri za nasilje in nestrpnost res ni več prostora. Za sodelovanje in prijateljstvo delati neumorno in brez predaha, v tem našem goriško-novogoriškem prostoru kakor v vseh drugih prostorih, za sožitje in tvorno sobivanje med vsemi pokrajinami, deželami in državami. Za sodelovanje in prijateljstvo delati zato, da bo naše skupno življenje prijetnejše in človeka vredno, pa tudi zato, ker sta nestrpnost in nasilje nesmisel in brez srečnega izhoda, sodelovanje in prijateljstvo pa smisel, saj delata za resnično dobro vseh.

Janez Povše

Na dnu...

GOSPOD, KAKO NAJ PASEM TVOJE OVCE...

...KO SO POSTALE BOLJ DIVJE KOT VOLKI !?

Papeževa prva avdiencia na Trgu sv. Petra in prva molitev z okna njegovega stanovanja

V službi miru, sprave, harmonije in solidarnosti med vsemi ljudmi

Benedikt XVI. je začel svoje poslanstvo s polno paro. Prejšnjo sredo, 27. aprila, je njegovo prvo avdienco (prejšnjo je imel Janez Pavel II. 26. januarja) na Trgu sv. Petra pozdravilo več kot 15 tisoč vernikov. Iz odprtega vozila je krepki mož v belem - na nastop katerega se moramo po bogatem papeževanju Wojtyły pravzaprav šele navaditi - stoji blagoslavljal množico, nato pa je vernike tudi nagovoril. Izpostavil je krščanske korenine Evrope in obljubil, da si bo prizadeval za spravo in mir med ljudmi. Na tem prvem večjem javnem shodu je pojasnil, da želi slediti idealom predhodnika Benedikta XV., ki je bil "pogumen in pristen prerok miru"; tudi sv. oče Ratzinger želi delati za "spravo in harmonijo med ljudmi". Sv. Benedikt, zavetnik Evrope, pa mu je drag, ker njegovo življenje "potrjuje krščanske korenine Evrope". Ustanovitelj zahodnega meništva predstavlja zanj "temeljno orientacijsko točko za enotno-

st Evrope in trden opomin na neodtujljive krščanske korenine njene kulture in omike." Dogajanje okrog sv. očeta pozorno spremlja ves svet. Velika večina ljudi ga je rada sprejela, saj vidi v njem človeka, ki se zna z jasno in preudarno besedo opredeljevati; nič od tega, kar izjavi, ni slučajno, ugotavljajo poznavalci njegovega dosedanjega življenja in dela. Poleg tega je novi papež že dokazal svoj človeški obraz npr. v ponedeljek, 25. aprila, ko je zbranim nemškimi rojakom priznal, kako je med konklavom molil, naj bi ne bil izvoljen.

V nedeljo, 1. maja, pa se je nekaj pred poldnev prvič prikazal na oknu delovne sobe svojega stanovanja in tudi tako dokazal, da želi nadaljevati tradicijo nedeljske molitve velikega Wojtyły. V eni prvih misli se je spomnil prav Janeza Pavla II.: "Prvič vas nagovarjam s tega okna, ki je po zaslugi ljubega lika mojega predhodnika postalo domače brezštevlnim

ljudem po vsem svetu." S tega okna, je še povedal Benedikt XVI., je prejšnji papež "več kot četrstoletja spremljal zgodovino Cerkve in sveta in mi občutimo njegovo bližino bolj kot kdaj prej." Zahvalil se je vsem, ki ga z molitvijo podpirajo, in se na še posebno toplen način obrnil na pravoslavne in vzhodne cerkve, ki prav 1. maja praznujejo Kristusovo Veliko noč: "Na te naše drage brate se obračam s tradicionalnim oznanilom veselja: Christos anesti! Da, Krisus je vstal, zares je vstal." Dodal je: "On je naš skupni Gospod in nas kliče, da bi odločno hodili naproti popolni edinosti."

V nagovoru skoraj stotisočglavi zbrani množici je poudaril tudi vrednote solidarnosti, pravičnosti in miru, na katerih moramo graditi enotnost človeške družine. Ob mednarodnem prazniku dela je naglasil nujno, da bi današnja družba znala pravilno vrednotiti zaposlenost vseh ljudi, zlasti mladih. Praznik sv. Jožefa delavca, je dejal, želi poudariti pomembnost dela ter prisotnost Kristusa in Cerkve v svetu dela. Tudi v današnji

družbi moramo namreč pričati o "evangeliju dela". Zaželel je, da bi posebno mladim ne primanjkovalo dela in da bi delovne razmere vedno spoštovale dostojanstvo vsake osebe. Zavzel se je tudi, da bi ljudje na delovnem mestu in sploh v družbi znali živeti vrednoto krščanskega bratstva. Po svoji prvi molitvi Regina Coeli, ki jo je začel z močnim glasom, je papež prvič pozval mednarodno javnost k miru v svetu, zlasti v Togu. Pogosto mislim na vsa ljudstva, ki trpijo zaradi vojne, bolezni in revščine, je rekel. "Danes sem posebno blizu dragim ljudstvom v Togu, ki jih prizadevajo notranji nemiri. Za vse te narode prosim za dar sloge in miru."

DD

Mednarodni tiskovni odmevi

Različna mnenja o novem papežu

Izvolitev kard. Ratzingerja za novega Petrovega naslednika je na svetovni ravni naletela na različne odzive. Pregled mednarodnega časopisja dokazuje, da je javno mnenje nekako razdvojeno med tiste, ki v intelektualni veličini in moralni doslednosti novega papeža vidijo močan glas zoper vse večji relativizem verskih in moralnih načel sodobnega človeka, in pa tiste, ki novega papeža istovetijo predvsem z nasprotnikom reform cerkvene ureditve. V Franciji **Le Monde** označuje novega papeža, kot "Benedikta XVI. - ortodoksnega". Španski **El Mundo** razlaga, "da so kardinali izbrali njega, ker je tisti, ki lahko zagotovi doslednost s pontifikatom Karola Wojtyły". Na domačih tleh preminulega Janeza Pavla II. so si mnenja precej enotna v prid novoizvoljenemu papežu. Tako, na primer, liberalni

tradicionalist, kot je to bil Karol Wojtyła, ne da bi pri tem imel njegove karizme"; nekoliko bolj analitično **Financial Times**, ki ugotavlja, da je hitrost pri izbiri novega papeža dokaz močne želje po enotnosti v katoliškem svetu. V Nemčiji je javno mnenje sprejelo izvolitev nemškega papeža kot veliko čast; kljub temu pa je iz vseh glavnih časnikov razvidno, da razlike

Berliner Zeitung

med katoličani in luteranci ostajajo in da se po vsej verjetnosti ne bodo zmanjšale niti med tem pontifikatom (zgovoren je v tem smislu **Berliner Zeitung**, ki trdi, "da je za vse tiste katoličane, ki so upali v ljudem bližjo Cerkve, izbira Ratzingerja najslabša možna"). Razlika med odnosom novega papeža do krščanskih sobratov je, sicer v obratnem smislu, razvidna tudi od bolj pozitivnih ocen rusko - pravoslavne Cerkve. Na straneh ruske **Pravde**, na primer, diakon Kuraev (profesor

Le Monde

dnevnik **Rzeczpospolita** trdi, "da je izbira Ratzingerja dokaz dejstva, da je glavna prioriteta kardinalov ohranitev vere", medtem ko sredinsko-levičarska **Gazeta Wyborcza** označuje novega papeža kot "enega izmed najuglednejših intelektualcev našega časa, čigar inteligenco priznavajo tudi njegovi najstrožji kritiki". Precejšnje razočaranje je mogoče zaslediti med katoličani Južne Amerike in Afrike, ki so upali v izvolitev naprednejšega papeža, ki bi bil bolj odprt do vrste preroških vprašanj, kot so na primer uporaba kontracepcijskih sredstev v Tretjem svetu, vloga ženske v Cerkvi, celibat duhovnikov ipd. Mnenja anglikanskega sveta so ostrejša. **Guardian** na primer o papežu Ratzingerju trdi, da njegova izvolitev ne bo preprečila postopnega "razkristjanjevanja" Evrope oz. da jo bo celo pospešila, "saj je Ratzinger

na Moskovski duhovni akademiji) trdi, da, "če bi za rimskega papeža izvolili človeka, ki bi iskal skupni jezik prej z Lutrom, kot pa s Cerkvijo Janeza Zlatoustega, bi to zagotovo močno oviralo pot našega dialoga." Ratzingerjevo doslednost tradiciji vzbuja spoštovanje s strani vernikov ostalih dveh večjih monoteističnih veroizpovedi. Na straneh libanonskega **L'Orient de Jour** je tako Benedikt XVI. označen kot desna roka Janeza Pavla II. in kot "goreči zaščitnik doktrine, ki so ga kardinali izbrali, da bi nadaljeval na poti iskanja resnice, ki jo je začrtal njegov ugledni predhodnik." Tudi na straneh izraelskega **Ha'areza** je bilo mogoče zaslediti zadoščenje ob izvolitvi papeža Ratzingerja predvsem zaradi njegovega konkretnega zavzemanja za vzpostavitev medsebojnega dialoga v letih, ko je sodeloval z Janezom Pavlom II.

EH

Romanje in izlet vernikov iz Zgonika, Šempolaja in Mavhinj

Za minuli 25. april smo se verniki iz treh župnij, Zgonika, Šempolaja in Mavhinj, odločili, da poromamo k Mariji Snežni v Solčavo in obiščemo Logarsko dolino.

Zjutraj, v primernem času, smo napolnili avtobus, ki nas je peljal mimo Postojne in Ljubljane v Savinjsko dolino. Zjutraj in deloma popoldan nas je spremljal dež, le pozneje v popoldanskih urah nas je v Logarski dolini obsijalo sonce.

Božjo pot in molitev za duhovne poklice smo namenili Mariji Snežni, ki ima svojo lepo cerkev v Solčavi, v Zgornji Savinjski dolini. Na nadmorski višini okrog 650 m se dviga lepa cerkev, ki je bila zgrajena v prehodnem obdobju iz visoke v pozno gotiko. Ko je oglejski patriarh Peregrin leta 1140 ustanovil benediktinski samostan v Gornjem Gradu, mu je tedaj bavarski knez Dieblad podaril vso gornjegrajsko gosposčino s Solčavo vred za novoustanovljeni samostan. Celjski grofje so ustanovili beneficij za vzdrževanje duhovnika in skrbeli za cerkev. Prva cerkev naj bi bila že v 12. stoletju. Številne kamnoseške umetnine kra-

sijo cerkev, najbolj znan je 58 cm visok kip iz peščenca, t.i. "Solčavska Marija". Cerkev je bila nekoč poslikana, a so jo v 19. stoletju prebarvali, zdaj je ohranjenih le nekaj prejšnjih fresk in nova poslikava.

Romarsko mašo je daroval župnik Jože Markuža, pevci pa smo lepo zapeli. Po obilnem kosilu v turistični kmetiji v Robanovem kotu smo se odpravili v Logarsko dolino. Ustavili smo se nekako v sredi doline, ko je sonce obsijalo bližnje zasnežene vrhove. Kljub slabemu vremenu smo občudovali lepoto te doline na video-filmu, ki smo si ga ogledali. Sklenili smo, da se še vrnemo ob sončnem vremenu. Na poti proti domu smo se ustavili še na Trojanah, kjer smo si lahko kupili znane krofe in jih tudi jedli. Na Vrhniki smo se ustavili pri prijatelju "Kranjcu", kjer smo tudi bili deželni kmečkih dobrot. Dež je na Primorskem ponehal, da smo se srečno in zadovoljni vrnili domov. Upajmo, da se udeleženci iz treh župnij še srečamo na skorajšnjem izletu.

JM

GOSPODOV VNEBOHOD

Apd 1,1-11; Ps 47; Ef 1,17-23; Mt 28,16-20

Prvotno so praznovali Vnebohod na Veliko noč. Veljal je kot en sam dogodek vstajenja, ki je obenem odhod k Očetu, v nebesa. Šele pozneje so ustvarili dva ločena praznika, da so poudarili Jezusovo vstajenje in prikazovanja Vstalega, ki je apostole in druge utrjeval v veri skozi štiri-deset dni, preden je dokončno odšel od nas telesno.

O Vnebohodu poroča v Novi zavezi samo Luka (Lk 24,51; Apd 1,9; Markov evangelij ima le poznejši pripis - Mr 16,19).

Vsekakor se zgodovina o Jezusu zaključuje z njegovim odhodom v nebesa. Zato mora biti oznanjena vsemu svetu. Njeni pristni oznanjevalci so samo apostoli, kajti samo oni so skupaj z nekaterimi drugimi videli Jezusa živega po smrti na križu. Zato sedaj nastopajo kot njegove priče. In na njihovem pričevanju bo slonelo vse oznanje-

vanje Cerkve. Skratka: z Vnebohodom se zaključuje Jezusova zgodovina in se začne misijon Cerkve (Vse: po NT, U. Wilckens, 1970,394-395).

Zdaj se morajo apostoli sami znati. Jezus jim je zaupal nezaslišano nalogo, rekoč: "Pojdite torej in naredite za moje učence vse narode. Krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih izpolnjevati vse, kar koli sem vam zapovedal" (Mt 28,19-20).

A jih ne bo pustil same. Poslal bo Svetega Duha in ostal pri njih na drugačen način, v Duhu namreč in zato še bolj resnično pričujoč (Mt 28,20). Krščeni bodo s Svetim Duhom (Apd 1,5). Sveti Duh bo njihova moč. Zato bodo Jezusove priče v Jeruzalemu in po vsej Judeji in Samariji ter do skrajnih mej sveta (Apd 1,5,8).

A Jezus bo zopet prišel vidno, v telesu (v. 11), ko bo dopolnjeno oznanjevanje Božjega Kraljestva. Da bi pa ohranili vero, upanje in ljubezen, naj ne bi strmeli v oblake, ki so Jezusa zakrili našim očem, marveč naj ga oznanjamo s hvaležnostjo kot kralja, ki je vreden, da sede na Božjo

desnico: "Prepevajte Bogu, prepevajte, prepevajte našemu kralju, prepevajte" (Ps 47,7).

Ker se pismo Efežanom tesno ujema s pismom Kološanom, najdemo v obeh pou-darek na izvolitvi vernih s strani Boga od začetka, od večnosti. On je namreč vse vekove od stvarjenja sveta do konca sveta tako uredil in določil, da se stekajo h Kristusu kot k svojemu cilju.

Apostol Pavel uporabi v tem listu več izrazov, ki naj razodevajo ljudem zvišenost poklica v večno življenje. Zato Bog daje duha modrosti in razodetja, da bi ga spoznali, da bi vedeli, v kakšno upanje nas je poklical. Saj imamo bogato dediščino po smrti Jezusa. V njem je naša čezmerna veličina njegove mogočnosti do nas, je na delu njegova silna moč. Vse to je za zdaj skrito v Bogu in v Kristusu, ki ga je obudil od mrtvih in ga posadil na svojo desnico v nebesih, nad vsakršno vladarstvo in oblast, nad vsakršno silo in gospostvo ter nad vsakršno ime.

In vse je položil pod njegove noge. Tudi Psalmi, npr. 110,1,6 pojejo, da je (Jezus)

položil pod svoje noge vse sovražnike, kakor nekoč zmagoviti kralji premagance (tudi 1 Kor 15,24-28), ko jim je uklonil til-nike v prah (Ef 1,19-22).

Jezus pri Vnebohodu izpolnjuje to, kar je bil povedal pred velikim duhovnikom po aretaciji: "Povem vam: Poslej boste videli Sina človekovega sedeti na desnici Moči in priti na oblakih neba" (Mt 26,64).

Apostolom ponovi poslanstvo, toda zdaj ne več samo za oznanjevanje med Judi, temveč po vsem svetu; krščevali bodo, posredovali bodo njegov nauk in po njem tudi oni sami živeli.

In kjerkoli bodo na delu njegovi odposlanci, bodo izkusili njegovo varstvo in pomoč njegove navzočnosti (gl. Wilckens, 125). Jezus bo z njimi do konca (Mt 28,20), dokler se ne bodo iztekli časi in vekovi. Mučenci vseh časov, kakor prvi med njimi v Novi zavezi, Štefan, vidijo v zamaknjenju Jezusa, ki jih tolaži in opogumlja: "Glejte, nebesa vidim odprta in Sina človekovega, ki stoji na Božji desnici" (Apd 7,56).

Zahrepenimo tudi mi po končnem cilju, ko "bo Bog vse v vsem" (1 Kor 15,28).

Ukmarjev pogled nad zvezde (11)

Ali nimate v Trstu Ukmarja?

"Ko se je neki Tržačan hotel spovedati pri slavnem stigmatiziranu patru Piju iz Petralcine, je slednji vzkliknil: Ali nimate v Trstu Ukmarja?" S temi besedami začena svojo knjigo o Ukmarju profesor Rebula. Pater Pij, že svetnik, in Ukmar. Ta izjava potrjuje, da se svetniki "ovohajo". To intuicijo sem že dolgo nosil v sebi. Potrjuje se, ne le v primeru sv. Frančiška Asiškega in Klare, sv. Frančiška Saleškega in Ivane Šantalske in tolikih svetniških parov, sv. Janeza Boska in Marije Mazzarello in para našega časa: papež Janez Pavel II. in mati Terezija. Nadaljujem s komentarjem Rebulovih misli, ki jih je napisal za mesec marec 2005 v rubriki Pismo slovenskemu duhovniku. Njegovo razmišljanje o liku duhovnika za današnji čas nam pomaga aktualizirati Ukmarjevo zvestobo samemu sebi, Bogu, Cerkev in slovenskemu narodu. Rebula piše slovenskemu duhovniku: "Še sva pri oltarju.

Kdo naj bi se bolj od tebe zavedal, kakšno prisotnost naznanja lučka pred tabernakljem! Za laika ni nič bolj zgledega, kot če na primer čez dan vidi v cerkvi klečati duhovnika. Saj imaš, kajne, navado stopiti, če le moreš, na kavo h Gospodu, da tako rečem! Da poklepetaš z njim, da tudi pojočeš ali da mu samo rečeš: Hvala ti, da še vztrajaš med nami! (...) če ne moreš ali ne utegneš k njemu, pa naroči svojemu angelu - saj še verjameš v angela varuha? - da ga gre pozdravit v tvojem imenu."

V teh vrsticah razberemo natančen opis Ukmarjeve duhovne drže, ki je svojo kontemplativno razsežnost znal tako posrečeno vplesti v svoje zelo angažirano in aktivno delovanje. Brez te dimenzije Ukmar ne bi bil Ukmar. Brez te zakoreninjenosti v Bogu Ukmar ne bi bil svetniški kandidat! "Spovedanec", tako Rebula v nadaljevanju, "naj v tebi ne čuti stikljivega vrtavca ali visokostnega očitarja, ampak nosilca božjega usmiljenja. (...) Vsekakor glej, da spovedanec ne bo šel od tebe razklan in potlačen, ampak pomirjen in ohrabren." Od januarja 1905 do 30 oktobra

1971 (tri dni pred smrtjo) je Ukmar spovedal 373.896 kristjanov. Zgovoren podatek, ki ne potrebuje komentarja. Njegova spovednica, ki je žal v škedenjski cerkvi ni več, bi znala pripovedovati zanimive zgodbe; razkrila bi nam Ukmarjevo globinsko psihologijo, požlateno z evanđeljsko duhovnostjo in primatom božjega usmiljenja in odpuščanja, v katerega je Ukmar verjel skoraj proti Cerkev; tu mislim na njegovo stališče, ki ga je zavzel do vprašanja o večnosti pekla. Kako bi mogla večna ljubezen zapustiti svojega otroka v večni muki? V kratkem intervjuju z Rebulom, ki mu je dejal, da je Cerkev vedno obsojala apokatastazo (končno spreobrnitev hudiča in pogubljenih), je kratko odgovoril: "A tudi tista obsodba je fraglich (vprašljiva)". In še pribil: "Pa naj veljam za heretika!" To njegovo absolutno zaupanje v Božjo dobroto in usmiljenje, v obraz miloga, ljubečega in brezpogojno usmiljenega Boga, približuje Ukmarja velikim sodobnim teologom, ki so po drugem vatikanskem koncilu poudarjali, da današnji človek potrebuje nove, bolj evanđeljske podobe Boga. Ukmar se je s tem že vpi-

sal v novo poglavje teologije, ki poskuša v današnji sekularizirani in potrošniški, do konca razčlovečeni in skoraj divji družbi približati človeku Boga miline, nežnosti, dobrotljivosti in ljubezni.

"Kadar pridigaš", polaga slovenskemu duhovniku na srce pisatelj Rebula, "naj tvoj ton ne bo preroški, patetičen ali sladkoben. Govori čim bolj naravno in stvarno, saj vendar gre za najnaravnije in najstvarnejše reči, za božje reči. Vse ne pravi, ne spadajo na ambon. Pač pa črpaj iz cerkvenih očetov, iz hagiografij (saj so življenjepisi svetnikov tvoje priljubljeno branje?) pa tudi iz lastnih doživetij ..."

Ukmar, pridigar! Iskani in cenjeni pridigar. Ohranjenih je 3000 zbranih pridig in govorov, nekatere pridige so objavljene v zbirkah Naša daritev (izšla 1951) in Zadnja večerja (1954). Nekatere pridige so šle v zgodovino, še zlasti pridiga na 31. maj 1931 o krščanskem sožitju. Mirno lahko zapišem, da je na ravni svetega Avguština ali svetega Ambroža, prebrali pa bi jo lahko in se kaj naučili tudi na OZN-u. Naravnost in stvarnost pri posredovanju božjih reči, o katerih govori Rebula, je pa tako in tako dominantna poteza pridigarja in predavatelja Jakoba Ukmarja.

/ dalje
Zvone Štrubelj

Kratke

SZSO: jurjevanje 2005

Draga sestra, dragi brat! Slovenska zamejska skavtska organizacija bo v nedeljo, 8. maja 2005, skupaj počastila in praznovala spomin skavtskega zavetnika sv. Jurija. Obenem je to praznovanje še toliko bolj slovesno, saj je to dan, ko v naši organizaciji že tradicionalno obljubijo novinci vseh treh starostnih vej.

Volčiči in volkuljice, izvidniki in vodnice, roverji in popotnice, voditelji, pripravniki in pomočniki iz celotne SZSO se bomo odpravili na travnik pri Doberdobskem jezeru. Zbiranje na kraju jurjevanja je ob 9. uri. V primeru slabega vremena bo zbiranje v stari šoli v Jamljah (Dom ŠKD Kremenjak), zaključiti pa se s kosilom. Poskrbljeno bo za parkirni prostor ter za smerokaze na glavnih cestah. Enote, ki bi si želele prenočiti na kraju jurjevanja, naj to sporočijo odgovornim stega Gorica 2 (koordinator odgovorne skupine je Cristian Lavrencic, e-pošta: c.lavrencic@virgilio.it; stegovodja stega Gorica 2 je Katja Ferletič, GSM: 333 3508088, e-pošta: katlup@hotmail.com) najkasneje do sobote, 30. aprila 2005.

Ob 9.30 bo sledil glavni zbor z blagoslovom rut; nato bosta ob 10. uri po pokrajinah potekala obreda obljub. Sledila bo ob 11.15 sveta maša, ki jo bo daroval naš cerkveni asistent, p. Mirko Pelicon. Po sveti daritvi, ob 12.30, bo srečanje poverjenikov za usposabljanje voditeljev s pripravniki, njihovimi mentorji in stegovodji. Nato bo ob 13. uri odlična skavtska kuhinja delila kosilo vsem prisotnim. Sledijo od 14.30 do 16. ure igre po vejah po vodstvom poverjenikov za metodo VV, IV in RP. Ob 16.30 se bo dan sklenil s tabornim ognjem. Program se bo predvidoma zaključil ob 17.30 s pesmijo slovesa.

Vabilo na jurjevanje je namenjeno tudi staršem, sorodnikom in prijateljem, ki si želijo deliti z nami slovesnost dneva. Na jurjevanje pridemo v popolnem skavtskem kroju. Bodite pripravljeni!

Izšla četrta številka Sončne pesmi

Revija za kulturo mladih, ki jo izdaja Ognjišče, je tokrat - a to je že samo po sebi umevno - največ prostora posvetila liku Janeza Pavla II., velikega papeža, ki je globoko zaznamoval zadnji del prejšnjega stoletja. Njegove misli nas bodo gotovo navduševale še za mnoga leta, zato je v rubriki Mi se imamo radi zapisanih nekaj njegovih najbolj znanih misli o ljubezni, ki jih je posredoval ob srečanjih z mladimi. V mesečniku dobite seveda tudi vse o tem, kar je naredil v dolgih letih svojega pontifikata: potovanja, proglašanje blaženih in svetnikov, številne okrožnice in še bi lahko naštevali. Mladi novinarji Sončne pesmi so se podali v uredništvo Ognjišča, in sicer naravnost v pisarno očeta urednika Franca Boleta. Postavili so mu vrsto zelo zanimivih vprašanj, prek katerih se je oče urednik izkazal za nadvse mladostnega in daljnovidnega človeka. Ognjišče je bilo na začetku mišljeno kot mladinska revija. To je bila velika sreča, kajti so mladi, ki so bili takrat izredno navdušeni nad revijo, ostali zvesti Ognjišču in s tem pripomogli, da se je mesečnik v štiridesetih letih tako lepo razvil. Franc Bole je opisal vse najlepše trenutke, opustil pa ni najgrših, med katerimi je bila nevarnost ukinitve te revije. Govoril je o preteklosti, iz njegovih besed pa je jasno, da so njegove oči uprte v prihodnost. Pohvalil je vse svoje kolege in sodelavce, ki ne delajo le za plačo, ampak si resnično prizadevajo, da bi oznanjevali in na bralce vplivali dobro in vzgojno. Tema meseca je posvečena slovenskemu filmu in vsem komponentam, ki so potrebne, da film lahko nastane. V Sončni pesmi dobite seveda tudi rubrike o glasbi, kinu, naravi, politiki in športu nazadnje pa - kot po navadi - še umetniški kotiček, strani za razvedrilo in potopis, ki ga je tokrat Mojca Čuk poslala iz Afrike.

Ob desetletnici posvetitve Marijinega svetišča Ljudsko slavje pri Kraljici narodov na Prevalu

Veliko slovenskih, italijanskih in furlanskih vernikov, ki od nekdanj radi zahajajo v malo Marijino božjepotno svetišče na Prevalu v občini Moš, kjer se slovenski briški griči spuščajo v Furlansko nižino, se je v nedeljo, 1. maja, zbralo pri popoldanski slovesnosti ob desetletnici po-

svetitve priljubljenega romarskega svetišča. Pod vodstvom svojih duhovnikov so pri trojezičnem evharističnem bogoslužju skupno prosili, da bi kot Marijini sinovi in med sabo bratje znali živeti v spravi in slogi. Po obredu so se udeležili lepega ljudskega praznovanja. Več prihodnjic.

Foto DPD

30GIORNI

mesečnik, ki ga vodi Giulio Andreotti,

je ponatisnil knjižico
molitev z naslovom
Chi prega si salva

s predstavitvenimi besedami

kardinala Josepha Ratzingerja

KNJIŽICA V DVEH FORMATIH

VELIKA
bolj berljiva,
stane 1,50 €
+ poštni stroški

MALA
žepna izdaja,
stane 1,00 €
+ poštni stroški

Izvide knjižice v velikem ali malem formatu lahko naročite s klicem na brezplačno telefonsko številko

Numero Verde

800-271509

ali s pismom na naslov: 30GIORNI Via Francesco Antolisei 25, 00173 Roma, ali po e-pošti: 30giorni@30giorni.it

Kratke

Seja goriške sekcije Slovenske skupnosti

Dne 27. aprila 2005 so se na sedežu Slovenske skupnosti v Gorici zbrali člani občinske sekcije z namenom, da pregledajo opravljeno delo v zadnjem času in da določijo delegate za pokrajinski kongres stranke, ki bo 13. maja. Občinsko sekcijo za mesto Gorica sestavljajo predstavniki podsekcij iz Pevme-Štmavra-Oslavja, Podgore, Štandreža in mestnega središča. Kot znano, je na zadnjih občinskih volitvah v Gorici Slovenska skupnost dosegla izjemen uspeh in izvolila 28 predstavnikov v občinski svet in v okoliške svete. Tajnik Karlo Brešan je podal poročilo o dosedanjem delu v stikih z ostalimi strankami večine, ki upravlja občino Gorica, ter o številnih perečih vprašanjih, ki se tičejo vsakodnevne uprave mesta. Predsedniki okoliških svetov iz Pevme-Štmavra-Oslavja, Podgore in Štandreža pa so prikazali delovanje teh organov, katerih število bi radi nekateri predstavniki drugih strank zmanjšali, vendar so po mnenju naših predstavnikov zelo važni kot vezni člen med upravo in prebivalstvom.

V nadaljevanju so prisotni določili Maro Černic, občinsko svetovalko iz Gorice, za koordinatorko občinske sekcije. Določili so tudi oblike medsebojne komunikacije in se zmenili za mesečno srečanje za obravnavo tekočih vprašanj.

Na koncu seje so prisotni soglasno obsodili mazaško fašistično akcijo na spomeniku padlih v Trnovem.

SSk Gorica se je srečala z županom Vittorio Brancatijem

Goriška Slovenska skupnost se je srečala z županom Vittorio Brancatijem ter z odbornikom Alessandrom Bonom (okolje) in Brunom Crocettijem (javna dela). Do sestanka je prišlo na pobudo predsednikov rajonskih svetov Marijana Breščaka (Štandrež), Walterja Bandellija (Podgora) in Lovrenca Peršolje (Pevma-Štmaver-Oslavje). Prisotni so bili goriški občinski odbornik in deželni tajnik stranke Damijan Terpin, deželni svetnik Mirko Špacapan ter občinska svetnica SSK Silvan Primožič in Božidar Tabaj. V uvodnem posegu je Špacapan izpostavil razloge, zaradi katerih so goriški Slovenci hvaležni županu Brancatiju in njegovemu odboru glede dosedanjega dela: sprejetje zakonov 482 in 38, napor za rešitev problema Jeremitišča ter brezkompromisno in stalno sodelovanje s sosednjimi upravami v Sloveniji in skupni razvojni viziji goriške regije. Primožič je izpostavil konkretne probleme na področju zdravstva ter obžaloval, da je župan predlagal Gorico kot mesto praznovanja dneva spomina. Terpin je županu in kolegoma odbornikom položil na srce predvsem dokončno rešitev sedeža srednje šole Trinko, za katero mora občina narediti ustrezne korake. Predsedniki rajonskih svetov so županu predstavili, kateri so najnujnejši posegi, ki jih prebivalstvo pričakuje od uprave: greznično omrežje v ulici Tabaj in skrbi nad industrijskimi in urbanističnimi posegi v Štandrežu, problem pokopališč oz. njihove širitve in vzdrževanja ter nujno potrebni posegi za ureditev pločnikov, cest in razsvetljave. Vsi trije predsedniki so kritizirali počasnost občinskih uradov, negotovost odbornikov in pomanjkanje pretoka informacij med uradi, odborniki in rajonskimi sveti. Na te očitke so prisotni upravitelji odgovorili, s tem da so izpostavili dejstvo, da ima uprava sicer počasen in neustrezen aparat, ki ga je podedovala od prejšnjih uprav, a da vsi delajo na tem, da bi v doglednem času dejansko dali odgovor na marsikatero upravičeno pričakovanje prebivalcev in da bo ta odgovor vsekakor bolj učinkovit, kot je bil doslej. Župan je tudi izjavil, da je nad slovensko narodno skupnostjo v mestu izredno zadovoljen še iz časov volilne kampanje in da ga skrbi sovražno razpoloženje, ki preveva nekatere posameznike in organizacije v mestu, ko jim na uho pride slovenska beseda ali ko opazijo slovenski plakat. Njegova uprava - je dodal - bo vsekakor nadaljevala svoje delo, ker je to edini način, da Gorica dokončno obrne stran zgodovine.

Novosti s Trgovskim domom?

Pred nekaj dnevi ministristvo za finance odobrilo izročitev nezasedenih prostorov v Trgovskem domu deželi F-Jk. Deželni odbornik Roberto Antonaz je javnost sestanal z dejstvom, da bosta četrto nadstropje in del pritličnih prostorov razpoložljiva v krajšem času. V teh prostorih naj bi pričela nastajati hiša goriških kultur. Dobiti bi morali tudi tiste prostore, ki jih je pravosodno ministristvo zasedlo po odobritvi zaščitnega zakona. S finančnim ministrom naj bi se kmalu začela pogajanja za odstop celotnega doma. Odprtih je seveda še veliko vprašanj tudi finančne narave, pri katerih bo dežela odigrala ključno vlogo.

V KCLB ob materinskem prazniku gledališka predstava združenja Centro aiuto alla vita

Združenje Centro aiuto alla vita iz Gorice, ki si že več kot četrto stoletja prizadeva pomagati mamiciam in otrokom v stiskah, vabi tudi slovenske obiskovalce ljubiteljskih gledaliških uprizoritev v Kulturni center Lojze Bratuž v petek, 6. maja, na predstavo ob materinskem prazniku. Pod okriljem združenja se je namreč ustanovila gledališka skupina Teatro dell'amore. Mladi študentje in delavci so si odrgali nekaj dragocenega časa, da so naštudirali enodejanko Il fiume sotteraneo (Podtalna reka), katere avtorica je Maria Rosaria De Vitis Piemonti, ki je delo tudi zrežirala. Igra obravnava materinstvo kot neprecenljivo bogastvo, ki naj ga ženska predpostavlja bliščem obetavnega poklicnega vzpona, saj življenje je res nekaj vzvišenega in enkratnega. V predstavi, ki jo oblikujejo Sara Tomasi, Giorgio Marra, Veronika Marcosis, četrtošolka OŠ O. Župančič iz Gorice, Lucia Tomasi, Enrica Laprocina, se prepletajo tudi poezije indijskega pesnika Tagoreja v interpretaciji Sabine Siniscalco, Michele Callegher in Agate Prignano, ki v nekakšnem sanjskem podoživljanju prišepetavajo možno rešitev iz nastale situacije. Vstopnine ni, prostovoljni prispevki bodo namenjeni dobrotelnemu projektu Progetto gemma, t.j. "posvojitvi na daljavo" mamice v težavah.

Gorica Praznovanje ob prvi obletnici vstopa Slovenije v Evropsko unijo

Prva podelitev nagrade treh občin in pevška revija Na meji se poje

Foto DP

Ob goriškem pomladnem prazniku, ko smo se spomnili lanskega vstopa Slovenije v EU in ki je potekal ob koncu prejšnjega tedna, so želele tri sosednje čezmejne občinske uprave prvič podeliti nagrado treh občin za dosežke pri čezmejnem sodelovanju.

Nagrada treh občin

V soboto so jo na dvojezični prireditvi, ki so se je v dvorani novogoriške občine udeležili visoki predstavniki oblasti, izročili skupini slovenskih in italijanskih likovnikov 2xGO, ki so na prehodu iz 60. v 70. leta črpali navdih iz stika z drugačnim. Dogodek je s slovensko rodoljubno pesmijo požlahtnil Mešani pevski zbor Lipa iz Šempasa pod vodstvom Mirana Rustje. Goriški kulturniki, je poudaril novogoriški župan Brulc, so v marsičem prehiteli politiko in kot prijatelji iz ljubezni do umetnosti že pred časom "mehčali" mejo. Njihova zasluga je, je še povedal Brulc, da je sodelovanje med Goricama postalo v svetu simbol čezmejnega sodelovanja. Goriški župan Brancati je z veseljem ugotovil, da je za nami

eno leto intenzivnega dela, naporov in spodbudnih premikov. Sodelovanje ima sicer

še nekaj nasprotnikov, toda za župani stojijo številni ljudje, ki njihove namere polno podpirajo. Nagrada treh občin je nov mejnik v uspešnem sodelovanju, je povedal župan občine Šempeter-Vrtojba Valenčič. Reprodukcijsko mozaiko kot nagrado so torej podelili skupini slovenskih in italijanskih likovnikov 2xGO, ki so na prehodnem primeru čezmejnega sodelovanja, "snovanega v duhu umetnosti, ki je hkrati idealno stičišče skupnih duhovnih in človeških interesov ter trenutek prekoračitve kakršnega koli ločevanja v različnosti". V imenu skupine sta se županom zahvalila Pavel Medvešček in Luciano De Gironcoli. Ob tem so krajevni upravitelji še enkrat ostro in prepričano obsodili poskuse netenja mržnje med tu živječima narodoma in pa samo še potrdili trdnost sodelo-

vanje, ki ga podpira velika večina občanov na obeh straneh meje.

Foto DP

Na meji se poje

Praznovanje se je popoldne nadaljevalo na trgu pred severno postajo s pevsko revijo *Na meji se poje*. Prireditelja, občina Gorica in mestna občina Nova Gorica v sodelovanju z Zvezo kulturnih društev iz Nove Go-

rice, Zvezo slovenskih kulturnih društev, Zvezo slovenske katoliške prosvete in združenjem USCI, sta z njo želela ponoviti lansko uspelo revijo pevskih zborov *V Gorici sem...*, ki je ob vstopu Slovenije v EU potekala na istem mestu 2. maja 2004. Nastopilo je devet pevskih italijanskih, slovenskih in furlanskih zborov: Dekliški pevski zbor ZKD Nova Gorica, MoPZ Ermes Grion iz Tržiča, MePZ Lipa iz Šempasa, MePZ Trnovo, MoPZ Doberdob, MePZ Podgora (na sliki zgoraj), MoPZ Provox, Vokalna skupina Dornberški fantje in Mladinski zbor iz Koprivnega. Poleg Brulca in Brancatija je spregovoril tudi vodja delegacije Evropske komisije v Sloveniji Erwan Fouéré. Ta je poudaril, da "združitev Goric simbolizira to, za kar si Evropa prizadeva: za odstranjevanje politič-

nih in fizičnih meja med narodi." Vsi evropski državljani obojajo dejanje, ki so ga neznanici storili na Trnovem, je povedal. Ljudje iz Gorice in Nove Gorice pa so z množično udeležbo pri čiščenju spomenika pokazali pot naprej.

PD Rupa-Peč Praznik frtalje

"Po naši poti naprej!"

Foto DP

Prosneto društvo Rupa-Peč je tudi letos priredilo svoj praznik. Deževno vreme je žal skalilo njegov prvi del 24. in 25. aprila, ko je prireditev potekala v skrčeni obliki. Skoraj poletno vreme pa je v nedeljo, 1. maja, priložilo res veliko ljubiteljev prijetne družbe. Popoldne so kulturni spored obogatili nastop moškega pevskega zbora Štmaver pod vodstvom Nadje Kovic in pa igralca dramskega odseka PD Štandrež Božidar Tabaj in Marko Brajnik, ki sta

razveselila navzoče z veseloigro *Na trimu* avtorja Janeza Povšeta. Prav ta pa je bil letošnji slavnostni govornik. Z veseljem je ugotovil, da prihaja v naši sredi do spodbudnih rezultatov nastajajoče nove Evrope. Navdušenje pa je v zadnjem tednu skalil dogodek na Trnovem, kar je "nekulturno dejanje, ki je uperjeno proti vsemu, kar je naša bodočnost". Toda "naš odgovor tistim, ki želijo v teh

krajih zasejati seme zla in nestrpnosti, je jasen. Mi delujemo in bomo delovali v vsem našem goriškem prostoru od Tržiča do Krmina, od Brd do Krasa." Naše organizirano življenje je razvejano, raznoliko in bogato; prav tako je uspešno politično delovanje. Razvojni skok v zadnjem obdobju pa zahteva, da v duhu sodelovanja najdemo novo obliko organiziranja, ki bi omogočilo sozvočno delovanje. "V prihodnosti lahko storimo ogromno in še mnogo več." V sodelovanju vidimo svoj smisel, je še povedal Povše. Nezadovoljni smo, ker še vedno obstajajo nerešena vprašanja, še vedno se ne izvaja zaščitni zakon; zato pozivamo odgovorne, saj gre za "dobro za vse in ne samo za nas". Po naši poti bomo stopali odločno naprej, "po naši poti prijateljstva in sodelovanja ter sožitja z vsemi v globokem in trdnem prepričanju, da je ta pot prava, saj je dobronamerna in je sposobna graditi prihodnost z vsakomer".

Slovenske barve so zaplapolale na mlajih

V noči na 1. maj so po naših vaseh krepki fantje po stari slovenski navadi postavljali mlaje. Letos so jih kar nekaj pripeljali s Trnovske planote, kjer rastejo posebno visoke smreke. Ob prijetni družabnosti, ki je potekala dolgo v noč, so mlaje dvigovali kot naši predniki, brez kakršnihkoli mehaničnih pripomočkov. Še posebno lepi so tisti, ki jih krasijo vencji, s katerih plapolajo trakovi s slovenskimi barvami. (Na sliki: 30 m visok mlaj v Jeremitišču)

SSG / Uduva Rošlinka

Iskriva izvedba nezahtevne Golarjeve igre

Kljub vsem finančnim težavam in drugim zaprekam, ki so botrovale letošnji, po sili razmer, komorni izbiri repertoarja in tudi nekakšni ustvarjalni otopenosti, je Slovensko stalno gledališče izpeljalo načrtovani program in v petek, 29. aprila, v Kulturnem domu v Trstu dalo na ogled še zadnjo, četrto, letošnjo premierno uprizoritev. Za slovo je SSG, morda kot optimistično spodbudo za prihodnost, ubralo živahno, radoživno struno, ki se je iskriavo oglašila iz postavitev komedije Uduva Rošlinka (1925) Cvetka Golarja (1879-1965), sopotnika slovenske moderne. Režiser Zvone Šedlbauer, v tej sezoni umetniški vodja SSG, je igro v treh dejanjih strnil v enodejanko in jo iz tope gorenjske vasi prenesel v sončno kraško vas. Gorenjsko narečje se je tako prenetlo v mešanico sočnih kraških dialektov, sicer tudi nekaterimi italijanskimi primestmi, po zaslugi igralca Danijela Malalana, izvrstnega narečnega preoblikovalca v Beckett-

vem delu Čakajoč Godota, pa tudi igralko Mirande Caharija, ki ima kar nekaj izkušenj z igrami v narečju. Tako je v uglajeni in konceptualno jasni Šedlbauerjevi režiji, ki je ciljala na zabavno igro, in njegovi živah-

slednost pri govoricu ni bila ravno stoođstotna. Vsekakor se je predstava s poudarjeno karakterizacijo likov izrazito opirala na jezikovno poanto in drobne duhovitosti ter hudomušnosti, tako da sta se nezahtevno bese-

koncu seveda slavita zmago zdrava pamet in mladost. V tipično vaško okolje iz začetka dvajsetega stoletja si utirajo pot novosti v mišljenju in obnašanju, pa tudi glasbene mode. Nevsiljivo je Šedlbauer

namreč vnesel v Golarjevo tekstovno predlogo plesne koreografije čarlstone (privlačna koreografska slika Janeza Mejača na izvirno glasbo Aleksandra Vodopivca), nad katerim se navdušuje mlada vaška generacija, pa tudi brhka Rošlinka, pri oblikovanju kate- re Miranda Caharija ni skoparila s svojimi igralskimi veščinami in jo v svojem opisu prikazala kar se da radoživno in temperamentno, da se je krepko zaiskrila pred gledalčevimi očmi. "Njenega" krepkega fanta Janeza uod štruce je čvrsto poosobil Danijel Malalan, Nikla Petruška

ni komedijski nadgradnji uprizoritev zadobila primorsko domačnost, čeprav so se s kraškimi narečnimi izrazi morali sprijeti tudi igralci, ki prihajajo iz Ljubljane in Maribora, in do-

dilo ljudske igre in preprosto dogajanje, sukajoče se okrog vdove Rošlinke, ki očitno dvo- ri hčerinemu izvoljencu in sruje poroko, odigrali v tipičnem slogu veseloigre. Ob

Panizon pa je bila uporna, trmoglava hči Ančka, ki se ne da kar tako ukrotiti, niti od matere ne. Smeh in simpatijo je vzbujal Vladimir Jurc kot pobožnjak Balantač, redni obiskovalec božjepotnih shodov in zbiralec odpustkov, tudi za druge vernike. Izrazita lika, tipična malomeščana iz Trsta, ki se izražata v tržaškem narečju in polomljeni slovenščini ter iščeta

ljubezenskih dogodivščin na Krasu, a se vračata domov poparjena in osmešena, sta učinkovito ustvarila Stojan Colja (Blažon) in Franko Korošec (Tomažin). Vesna Maher je bila razigrana, malce neotesana kmečka punca, povsod prisotna Tuončka. Preostale tri drobne vloge Jernejca, Gašperja in Tinčeta so Gregor Geč, Janko Petrovec in Aleš Kolar odeli s komičnimi odtenki, da so dopolnjevali celoto šaloigre, ki bo morda končno le privabila v dvorano širšo publiko. Le-to SSG zelo potrebuje. Sicer pa bo ta uprizoritev verjetno obstala predvsem v domačem okolju in tisti gledalci, ki se v gledališču radi soočajo z drugačnimi tematikami in imajo drugačno vizijo gledališke poetike, bodo morali še počakati in upati v prihodnje čase.

Topel končni aplavz je bil namenjen tudi Adrijanu Rustji, kateremu je po predstavi predsednica Združenja dramskih umetnikov Slovenije Alenka Pirjevec izročila nagrado, od letos odličje Marija Vera, ki jo podeljujejo gledališki umetniki stanovskim kolegom za življenjsko delo. Tega pri Rustji res ni bilo malo, kot smo slišali iz prebrane, izčrpne motivacije. Rustji sta čestitala tudi Maja Blagovič, v imenu tržaških solgralcev, in Marjan Kravos, vršitelj dolžnosti ravnatelja SSG. Igralec se je vidno zadovoljen, z željo, da bi še dolgo ustvarjal na odru, iskreno zahvalil vsem, predvsem tistim, ki so z njim sooblikovali poklicno popotovanje, in se občutno spomnil na svoje zaslužne kolege, ki bi bili lahko prejemniki te nagrade, a jim je usoda prerano pretrgala življenjsko nit.

Kratke

Festival amaterskih odrov v Mavhinjah / Poziv otroško-mladinskim skupinam, da se prijavijo do podaljšanega roka 8. maja

Do petka, 22. aprila, ko je zapadel rok, do katerega so se lahko amaterske dramske skupine prijavile na letošnji 6. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin, se je prireditelju prijavilo skoraj dvajset dramskih skupin večinoma iz tržaške, pa tudi iz goriške in videmske pokrajine. Med temi sta letos prijavljeni tudi dramski skupini slovenske manjšine v Porabju in na Hrvaškem. S številom prijavljenih so zato pri ŠKD "Cerovlje-Mavhinje" zadovoljni, problem pa je nastal zaradi pomanjkanja prijavitelj v mladinski kategoriji, saj so z izjemo dveh skupin vse ostale med "odraslimi". V tem primeru bo organizator verjetno primoran, da obe kategoriji poenoti, kar pa bi seveda bistveno osiromašilo možnosti primerne ovrednotenja specifične otroško-mladinske igre.

V pravilniku je namreč zapisano, da v mladinsko kategorijo spadajo le tiste skupine, v katerih so vsi nastopajoči v starostnem razponu do letnika 1991. Veliko je dramskih skupin, ki so nastale v sklopu društvenega delovanja ali pa za priložnostne prireditve med šolskim letom. Vse so vabljene, da se udeležijo mavhinjskega festivala, saj je publika vsakič posebej cenila nastope najmlajših. Ne nazadnje je to tudi odlična prilika približevanja mladim teatru in sploh želji po nastopanju, zraven pa pomeni še spodbujanje sposobnosti verbalnega in telesnega izražanja. Spričo tega je ŠKD "Cerovlje-Mavhinje" podaljšalo razpisni rok do 8. maja. Festival se bo nato, ko znano, odvijal v Mavhinjah od četrta 16. junija do nedelje 3. julija. Prijavnice in katerekoli druge informacije nudijo v društvenih prostorih v Mavhinjah ob sredah od 20. do 22. ure (tel-fax 040 2916056 - e-mail: cerovljemavhinje@libero.it - vedno na razpolago tudi mobilni Darje Gherlani 333 4865676), pa tudi v uradih Slovenske prosvete (Trst), ZSKD (Trst, Gorica, Čedad) in ZSKP (Gorica). Podaljšan rok za predstavitev prijavitelj zapade torej v nedeljo, 8. maja 2005.

Izpolnjene prijavnice s predvidenimi prilogami bodo morali zainteresirani oddati neposredno na društvenem sedežu v Mavhinjah 38. V skrajnem primeru, ko bi skupina ne mogla priti do društvenega sedeža, lahko pošlje izpolnjene prijavnice in spremno dokumentacijo po priporočeni pošti do predvidenega roka.

Letošnja vpisnina znaša 50 evrov. Prijavnici je treba priložiti tudi izjavi avtorja teksta igre oz. njegove priredbe ter avtorja glasbe oz. glasbenih besedil (v primeru, da niso vpisani v ustanovo SIAE). Če je kdo od nastopajočih vpisan v ustanovo ENPALS, je to treba javiti organizatorjem in nuditi vse potrebne podatke v zvezi s tem. Dokumentaciji mora biti priložena tudi slika nastopajoče skupine, saj bo ta sestavni del festivalske brošure.

Dokumentarni film o Cirilu Kosmaču

V kinogledališču Tolmin so 3. maja uprizorili kot predpremiero dokumentarni film o Cirilu Kosmaču, pisatelju in mojstru slovenske besede. O filmu in umetniku so spregovorili režiserka Jasna Hribernik, scenarist Tomaž Letnar in producent filma Janez Pirc. Celoten mednarodni projekt, povezan s Cirilom Kosmačem, pa je predstavil tolminski župan Ernest Kemperle. Film je nastal v koprodukciji TV Slovenija in zasebnega podjetnika Janeza Pirca. Financirali so ga iz sredstev evropskega programa PHARE, občine Tolmin in slovenskega ministrstva za kulturo. Ciril Kosmač je bil rojen 28. septembra 1910. leta na Slapu ob Idrijci, umrl pa je 28.1.1980 v Ljubljani. Zaradi narodne zavednosti in protifašistične usmerjenosti je kot emigrant več let živel v Ljubljani in v Franciji. / M.

Aprilska številka revije Zvon

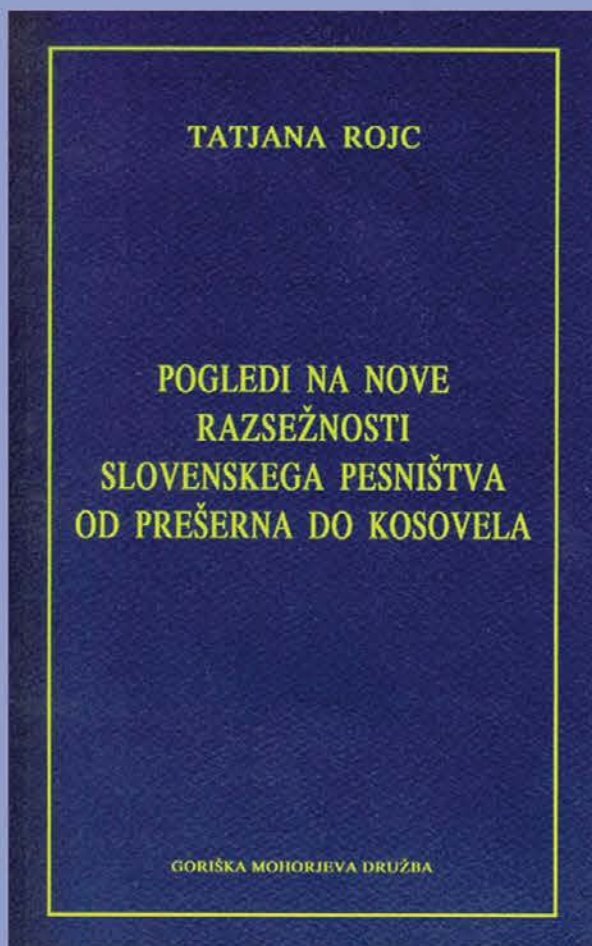
Izšla je aprilska številka kulturno-družbene revije Zvon. Uvodno besedo je tokrat zapisala sociologinja in esejistka Zlata Krašovec, ki se spušča v pereč problem depolitizacije politike v Sloveniji in izraža zaskrbljenost glede dejstva, ali Slovenci sploh še znajo razločevati med politiko in stroko, kajti se morda vsi ne zavedajo, da se poslanci namreč izbirajo na volitvah, ne pa preko strokovnih preizkušenj. Po odlomkih in poezijah znanih in priljubljenih piscev, ki jih lahko preberemo v začetnem delu revije, dobimo med esejji tudi zapis naše mlade zamejske klasične filologinje Jadranke Cergol. Glede na izkušnjo, ki jo je doživela kot profesorica latinščine in italijanščine na Gimnaziji za Slovence v Celovcu, primerja občutke pripadnosti slovenski manjšini, kot jih doživlja šolska mladina v Italiji in na Koroškem. V svojem zapisu opaža, da je zamejska stvarnost v Celovcu dosti bolj problematična in zaskrbljujoča kot pa naša v Italiji. Med fojbami in Sabotinom je naslov eseja Gašperja Blažiča, ki piše o treh aktualnih kulturnobojnih izzivih: to so italijanski film Srce v breznu, napoved praznovanja šestdesetletnice "prve slovenske vlade" v Ajdovščini ter obnovljen napis Naš Tito na Sabotinu. V Zvonu lahko seveda dobite dosti več od tega, kar smo tukaj zabeležili. Čeprav je prostora še malo, je ne nazadnje vreden omembe velik prostor, ki ga je uredništvo revije posvetilo pesniku, pisatelju in slikarju Jožetu Cukaletu ob njegovih 90. obletnici rojstva.

Iva Koršič

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Nova študija Tatjane Rojc osvetljuje nekatere vidike slovenskega pesništva, v katerem sta prav France Prešeren in Srečko Kosovel dva najbolj razpoznavna mejnika, ki slovensko poezijo povzdigneta na raven evropskega miselnega in umetniškega dogajanja.

Cena knjige 10,00 evrov

Dobite jo v vseh slovenskih knjigarnah in na sedežu Goriške Mohorjeve družbe, Travniki 25 v Gorici.

Gorica / Posvet in razstave v Kulturnem centru Bratuž, Avditoriju, Kulturnem domu in galeriji Ars

Milko Bambič, edinstvena osebnost!

V torek, 26. aprila, se je s posvetom na temo *Kaj bo z nami čez sto let?* začel smotrno zamišljen niz prireditvev ob 100-letnici rojstva tržaškega likovnika, ilustratorja, izumitelja, grafičnega oblikovalca, karikaturista in slikarja, likovnega kritika, izrazitega samohodca in poliedričnega umetnika Milka Bambiča (1905-1991). Pobudo za bogat in svojevrsten poklon umetniku v tednu, ko je Gorica imela svoj praznik, je dal Kulturni center Lojze Bratuž v sodelovanju s hraniteljico Bambičeve zapuščine, gospo Valentino Verani, Kulturnim domom, likovno galerijo Ars in Avditorijem furlanske kulture.

KC Bratuž: posvet in razstava

Da je bil Bambič prava genialna in vsestranska umetniška osebnost, smo že vedeli. To pa so na živ način vsak s svojega zornega kota potrdili protagonisti odmevnega posveta v veliki dvorani KC Bratuž, ki je vzbudil veliko zanimanja. Uvodni pozdrav je prinesla predsednica Centra Franka Žgavec, Jurij Paljk pa je posege povezoval in prevajal. Književnik Paolo Maurensig je povedal, da ga je Bambič osvojil prek svojih del; ni bil samo eklektik, je rekel, ampak tudi genialen izumitelj in t.i. industrijski oblikovalec. V stiku z umetnikom je odrasčal njegov tržaški rojak, pesnik Marko Kravos.

Bambiča je označil za "aprilskega človeka" ne le zato, ker se je rodil v tem mesecu, ampak tudi zato, ker je bil vedno mladosten in svež. Tudi on je z več anekdotami poudaril raznolikost tega ustvarjalnega in profesionalnega umetnika. Umetniški kritik in Bambičev prijatelj Sergio Molese je spregovoril o njegovi dejavnosti na področju likovne kritike ter dodal, da je bil po značaju nekam aristokratsko odmaknjen, vedno zahteven sam s sabo. Bambič je bil svojevrsten modrec, je povedal kritik Claudio H. Martelli, ki je tudi spregovoril nekaj besed o umetnikovi t.i. laični religioznosti. O njegovem posebno bogatem in za mlajši rod dragocenem ilustratorskem delu je spregovorila kritičarka in slikarka Jasna Merkuš s pomočjo projekcij na platno. V odsotnosti umetnika Franka Vecchietta je njegov poseg pre-

Foto DP

bral Jurij Paljk. Pred otvoritvijo pester razstave v galeriji KC Bratuž, ki se je udeležilo veliko število ljudi iz Goriške in Tržaške, je z navdušenjem in hvaležnostjo organizatorjem spregovorila še Valentina Verani.

Razstava v Avditoriju

Marsikdo je poudaril, da bi bil Bambič srčno vesel dogodka, do katerega je prišlo v sredo, 27. aprila zjutraj, v goriškem Avditoriju furlanske kulture v ul. Roma. Množica radoživih italijanskih in slovenskih osnovnošolskih otrok se je namreč zbrala na otvoritvi razstave svojih ilustracij na temo *Bambičeve zgodbe o kralju Honolulu*. V različnih tehnikah so se s svojo svežo življenjsko silo izkazali prav vsi, posebno še solarčki zadnjega razreda osnovnih šol Župančič in Erjavec. Pozdravil jih je občinski odbornik za kulturo Claudio Cressati, Franka Žgavec pa je povedala, da je posrečeno pobudo dala učiteljica Rossella Rampazzo z osnovne šole Frinta in se je nanjo takoj odzval tudi likovnik in učitelj na slovenskih šolah Silvan Bevčar. Prejeli so preko sto risb, da je na stenah galerije zmanjkalo prostora za vse. Valentina Verani je poudarila, da gre za pravi "mali čudež v Bambičevem imenu" in da je naše mesto v očeh otrok "zares mesto brez meja." Ob prisotnosti ravnateljic Mirke Brani in Silvie Steppi so z diplomami nagradili razrede šol F. Erjavec, E. Frinta, O. Župančič in J. Abram, ki so prispevali okrog sto risb.

Kulturni dom

Proti večeru istega dne so v galeriji Kulturnega doma odprli razstavo Bambičevih karikatur, ki so last Goriškega muzeja na gradu Kromberk. Po glasbenem uvodu, ki ga je prisotnim poklonil harmonikar Jari Jarc z Glasbene matice, je direktor KD

1988, z zadovoljstvom odzval na pobudo Kulturnega centra. Valentina Verani je ob pogledu na žlahtne karikature poudarila, da je bil Bambič umetnik vsakdanjosti. Umetniška žilica je znala v njem sprožiti domišljijo ob pogledu na še tako majhen in nezaten vsakdanji prizor, "tudi ob pogledu na to, kar imamo vedno pred očmi, a česar prepogosto ne vidimo." Z naivno radovednostjo otroka je znal študirati fiziognomijo človeškega obraza

Foto Bumbaca

kot veliki Leonardo da Vinci, je povedala. Še najraje je opazoval male ljudi, odmaknjene starke in starčke pri vsakdanjih opravilih ali otroke, ki se poigravajo z živalmi: "Male osebe, ki jih združuje velika drama iskanja sreče v življenju." Umetnost ima namreč prav to nalogo, da nas spominja, kako prav vsakdo razmišlja, ljubi - živi. Zaradi vsega tega je Bambič univerzalna umetniška duša in kot taka vedno aktualna. "Vsaka razsta-

Foto DP

zbirka pravljic in povesti ogromno naredil. Ilustriral je tudi veliko plakatov, ki jih je imel za učinkovita in plodna komunikacijska sredstva. Na Tržaškem je veliko naredil kot tenkočuten likovni kritik in spodbujevalec mladih talentov.

Galerija Ars

Zadnjo Bambiču posvečeno razstavo so odprli v četrtek, 28. aprila, v razstavnih prostorih galerije Ars na Travniku. Z Bachovim preludijem jo je obogatil čelist Aleksander Sluga, profesor na Slovenskem centru za glasbe-

list je drugačen. Zuljan ohranja, po Vecchietovih besedah, svojo zvestobo naravi in intimni lirični izpovedi. Švara je včasih sicer abstrakten, še vedno pa se s svojim iz leta v leto bolj poetičnim izrazom drži pejzaža. On sam, Vecchiet, ostaja zvest grafičnim podobam, ki pa postajajo vse bolj spontano razvrščanje kolažiranih segmentov. Žerjal je v razstavljenih delih popolnoma spremenil svojo nekdanjo umetniško govorico, je rekel Vecchiet, a ostal je zvest svojim izhodiščem. Kozman je iz figurative prešel v čisti impresionizem, v katerem ima izredno pomembno vlogo barva. Volk na osebni način in vztrajno nadaljuje s svojimi geometričnimi pokrajnami.

Te med sabo danes tako različne umetnike še vedno združuje skupna življenjska pot, je povedal Vecchiet, saj so skupaj začeli z veliko idejami in upi. Družijo jih seveda Bambič kot duhovni mentor, ki jih je po več kot 30 letih spet zbral na isti razstavi. Še vedno jih združuje tudi naša skupna slovenska, primorska, zamejska zgodovina. Bambič je bil po svojem aristokratski gospod, internacionalist in večkulturna duša, je še povedal Vecchiet. Podčrtal je, da moramo nanj gledati celostno, v luči vse-

no vzgojo Emil Komel. Na razstavi je svoja dela predstavilo šest članov tržaške Grupe U, ki je nastala leta 1970 pod mentorstvom Milka Bambiča. Učitelju so se poklonili Robert Kozman, Deziderij Švara, Franko Vecchiet, Franko Volk, Boris Zuljan in Edi Žerjal. Ti so zlasti v prvih letih svojega snovanja s skupnim in javnim nastopanjem v slovenskih in italijanskih galerijah znali opozarjati na mnogoplastnost pomena slovenske kulture v najširšem pomenu, zaradi česar predstavlja skupina edinstven pojav. Čeprav so člani Grupe U po umetniški govorici ubrali različne poti, so v bistvu

ga tega, kar je ustvaril, snoval in bil. Njegova vizija sveta in umetnosti je bila avantgardna, je rekel, saj sta se v njem svet in umetnost spajala. "Vse življenje je tako postajalo umetnost." Bil je zelo odprt in daljnoviden. Zvesto je spremljal mlajše, bolj modernistične umetnike, ki niso bili del njegovega sveta, a jih je vseeno spodbujal, da bi širili nujno po umetnosti. "Nanj moramo gledati kot na velikega človeka in velikega umetnika," je sklenil Vecchiet.

Tudi ob koncu te razstave je spregovorila Valentina Verani in poudarila, da je Bambič v teh dneh ponovno zaživel. "Vsaka razstava je dogodek z duhovnimi razsežnostmi." Umetnik je z mislimi taval po daljnih deželah in znal svoje navdihe konkretizirati. Njegov duh naj nas še naprej združuje, saj imajo med sabo povezani avtorji posebno moč. Če je ta razstava podobna Šesterokraki zvezdi ali cvetici z različnimi listi, je še povedala Veranijeva, je teh nekaj dni prava pahljača, ki nas mora spodbuditi, da bomo v prihodnje Bambičev lik še bolj spoznali in ovrednotili. Kdor namreč v sebi nosi "upanje umetnosti", je bogatejši.

Urniki razstav: v KC Bratuž je razstava odprta do 6. maja med 17. in 19. uro, od 7. do 20. maja pa med prireditvami; v Kulturnem domu do 18. maja od 9. do 13. ure in od 15. do 18. ure; v galeriji Ars do 18. maja od 8. do 13. in od 14.30 do 17. ure.

Danijel Devetak

Foto DPD

Igor Komel povedal, da se je tudi ta slovenski hram, kjer je imel Bambič odmevno razstavo leta

va naj bo tudi poziv in priložnost, da se zamislimo o svojem bivanju." Tudi likovni kritik Joško

čut in pa pravo predanost otrokom, za katere je kot inovativen ilustrator otroških revij,

Kratke

Materinski dan v Borštu

V nedeljo, 17. aprila 2005, so v Borštu praznovali materinski dan. Kot je že nekaj let navada, so tudi letos otroci, ki obiskujejo vrtec in osnovno šolo, pripravili krajšo prireditev. Ob pomoči drugih sester in nekaterih mamic je otroke pripravila sestra Amabilis.

Najprej so se otroci in njihovi starši zbrali pri popoldanskem blagoslovu, ki ga je vodil pater Ropret. Ob tej priložnosti so se spet zbrali ob oltarju skoraj vsi vaški otroci in njihovi starši ter poslušali krajši priložnostni nagovor. Podobno srečanje ob oltarju z blagoslovom otrok in družin so imeli v Borštu že januarja na praznik družin. Ker je bilo srečanje ob oltarju za vse pozitivna izkušnja, so jo tokrat ponovili.

Po blagoslovu so se starši, none in vsi vaščani zbrali v dvorani pri šolskih sestrah, kjer so otroci prikazali, kaj so za ta praznik pripravili. Uvodoma je imela krajši nagovor tudi sestra Amabilis, ki je spregovorila o zahtevni vlogi, ki jo imajo matere v današnji družbi. Materam je položila na srce predvsem dejstvo, da otroci niso potrebni samo telesne hrane, pač pa tudi duhovne. Pri težki nalogi vzgoje otrok pa naj se matere priporočajo tudi Bogu in Mariji za pomoč. Otrokom pa je priporočila, da ne smejo nikoli pozabiti na čisto majhno besedico: hvala, s katero se bodo svojim mamicam zahvalili za vse, kar jim dajejo. Ker so otroci letos že nekoliko večji in so z leti pridobili nekaj gledaliških spretnosti, so letos pripravili prizorček o izgubljenem ogledalcu. Po krajšem prizorčku so zapeli in zrecitali nekaj pesmic, pogumni Gregor pa je na trobento zaigral eno skladbico. Za zaključek pa so otroci vsaki prisotni mami ali noni poklonili v znak hvaležnosti in pozornosti droben šopek.

Veselo srečanje se je zaključilo ob čaju in sladlicah. Seveda ni manjkalo veselega pogovora z željo, da bi "ta mali" čim prej pripravili kako podobno prireditev, saj so bili tako nastopajoči kot gledalci s prireditvijo nad vse zadovoljni.

Morda pa bi kazalo zamisliti za tako prireditev "izvoziti" tudi v druge župnije, saj so v Borštu opazili, da otroci radi nastopajo, njihovi sovaščani pa se otroških prireditev zelo radi udeležujejo. Na tak način bi vsaj malo poživili, ne samo kulturno, pač pa tudi versko življenje župnij.

Za specifično upravljanje kraškega ozemlja

Na sedežu deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine je v četrtek, 28. aprila, potekal sestanek, ki so ga po nalogu odbornika za kmetijstvo in gorske predele sklicali svetovalci Blažina, Canciani, Dolenc, Fortuna Drossi, Metz, Špacapan in Zorzini iz županij bivše kraške gorske skupnosti glede obnove ali nove oblike, ki naj jo ima nova administrativna enota za kraški teritorij.

Prisotni so bili župani Križman, Premolinova, Sarđoč, Vizintin, Piani ter Marinčič za goriško pokrajino, Rupel in Sosič pa za vzhodno in zahodnokraško konzulto.

Prisotni so se strinjali, da je pobuda pozitivna in koristna, čeprav je Marinčič izpostavil drugačna gledanja goriške pokrajine, ki je zaskrbljena nad usodo pokrajine, katerim Illyjeva vlada ni preveč naklonjena.

Vsi so bili stališča, da enotnost in celovitost kraškega teritorija, predvsem pa njegova posebnost, zahtevata specifično upravljanje in povezovanje med sedanjimi upravnimi enotami. O tem, ali bo obnovljena KGS v prihodnje upravljala teritorij v obliki parka, ki naj bi vrednotil tudi njegove naravne danosti ob spoštovanju vseh interesov prebivalstva, bodo odločali seveda njeni upravitelji, skupaj z vsemi zainteresiranimi skupnostmi. Svetovalec SSK Mirko Špacapan je izpostavil dejstvo, da je Illyjeva uprava končno poslušala tiste mnoge glasove slovenske narodne skupnosti, ki so zahtevali spoštovanje volilne obljube predsednika o obnovi ukinjene KGS. Naloga Demokratičnega zaveznitstva je danes ta, da v okvirih sedanjih zakonov zagotovi čim boljše obliko upravljanja kraškemu teritoriju, v čim večji avtonomiji in samostojnosti.

TRŽAŠKA KNJIGARNA in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
vabita na predstavitev knjige
Tatjana Rojč
POGLEDI NA NOVE RAZSEŽNOSTI SLOVENSKEGA PESNIŠTVA OD PREŠERNA DO KOSOVELA
Ob prisotnosti avtorice bo o delu govoril Miroslav Košuta
Tržaška knjigarica, ulica sv. Frančiška 20 v Trstu
petek, 6. maja 2005, ob 18. uri

SKLAD MITJA ČUK
vabi na odprtje likovne razstave slikarke
Emi Vega
V KROŠNJI DOMIŠLJIJE
z literarnim utrinkom
Glasbeni uvod: Eva Tušar Suhadolc - oboja in Barbara Jager - čelo
v petek, 6. maja 2005, ob 20.00
Bambičeva galerija, Proseška ul. 131, Opčine

V nedeljo, 8. maja, bo ob 17.30 v nabrežinski cerkvi
ob evharističnem letu
KONCERT EVHARISTIČNIH PESMI
Nastopal bo mešani zbor iz Mirna pod vodstvom Andreja Budina.
Na orgle bo spremljal g. Butkovič.
Na temo evharistija v slovenski pesmi bo spregovoril Dušan Jakomin.
Sledita še evharistična pobožnost in blagoslov.
Vabljeni!

60. obletnica obnove slovenske šole v Italiji Nagradni likovni natečaj

Izbrali so najlepši logotip in najustreznejši lepak

„Čeprav majhna sta vsaka zmaga, vsak uspeh v življenju pomembna. Iz srca vam privoščim, da bi ta nagrada

pisal natečaj, s katerim je privedel celotno zamejsko šolsko populacijo, naj izdela priložnostni lepak oziroma logotip, ki bi na najbolj neposreden način obe-

osrednja proslava dne 21. maja, na tržaški Pomorski postaji. Predsednik koordinacijskega odbora, ki skrbi za majsko proslavo, prof. Boris Pangerc, je še

do dal, da pri tem obsežnem načrtu niso soudeležene le šole, ampak tudi slovenski dijaški domovi, glasbene šole in štiri zamejske založbe, in sicer Založba Galeb, Založništvo

Foto IG

služila vam za stimulacijo, da bi v življenju veliko naredili“. S temi spodbudnimi besedami se je gospa Lučka Barei, pristojnica Deželnega urada za slovenske šole, zahvalila mladim učencem in dijakom, ki so kanček svojega prizadevanja in umetniške nadarjenosti posvetili okroglemu jubileju, s katerim bo slovenska šola v Italiji proslavila šestdeseto obletnico svoje obnove. Urad je namreč pred časom raz-

ležil jubilejno 60. obletnico. Pri natečaju so bile soudeležene šole vseh stopenj, končni rezultati so morali nato prestati presojo komisije izvedencev, ki so jo sestavljali arh. Rajko Pertot, režiserka Martina Kafol, prof. Hijacint Jussa; ocenjevalni komisiji je predsedoval prof. Tomaž Simčič. Slednji je na podelitvi priznanj, ki je v sredo minulega tedna potekala v prostoriših liceja France Prešeren, spomnil prisotne, da bo

tržaškega tiska, Goriška Mohorjeva družba in Založba novljenega slovenskega šolstva v Italiji.

Zgonik Sekcijski kongres Slovenske skupnosti

Brez dogovarjanja ne gre!

pred pokrajinskima kongresoma Slovenske skupnosti za Tržaško in Goriško, ki bosta 13. in 14. maja, se kot na tekočem traku vrstijo sekcijski kongresi, na katerih člani in somišljeniki volijo nova vodstva, obenem pa izbirajo delegate za deželni kongres stranke, ki bo konec meseca. V sredo, 27. aprila, je na domačiji Milič v Zagradcu zasedala sekcija SSK za zgonsko občino. Srečanje je vodil tajnik Jožko Gruden, ki je uvodoma podal izčrpno poročilo političnega in

upravnega stanja v občini. "Delamo v korist vseh občanov," je poudaril in se nato zaustavil ob porazu na zadnjih občinskih volitvah. Daleč privilegirano vlogo imajo v poziciji Levi demokrati, je ocenil Gruden in obžaloval dejstvo, da ni prišlo do dogovora z levico, do katerega je na primer prišlo na Repentabru. "Prizadevamo si za dialog, žal pa do danes ni bilo pogovora za sodelovanje." Glede šolske problematike je Gruden nastopil proti zapiranju šol in vrtcev, zavzel se je za uveljavitev

profesionalnega kmetijstva, zelo pozitivno je govoril o obrtni coni pri Proseku, obregnil pa se je ob nesrečni arhitekturi nekaterih novjših zgradb (omenil je širitev županstva in ureditev mrliških vežic na zgonskem pokopališču). Ob koncu pa se je Gruden jasno zavzel za Kraški vodovod, nad katerim se zadnje čase zgrinjajo oblaki združitev s tržaško občinsko družbo. "Nujno je vzpostaviti dialog z večino," je podčrtil Dimitri Žbogar, ki z Grudnom zastopa SSK v zgonskem občinskem svetu: "Premalo je dialoga in to dejstvo obžalujem."

Ker brez dogovarjanja ne gre, je Žbogar predlagal, da bi v zadevo poseglo tudi pokrajinsko tajništvo SSK. Pokrajinski tajnik Močnik je v pozdravu prikazal uspehe v Dolini in na Repentabru, do katerih je prišlo z dogovorom: "Brez dogovarjanja ne gre!" SSK je aktivni del levostredinske koaliciije. "To seveda ne pomeni, da bomo izgubili čast in dobro ime. Principi stranke so vedno enaki in vedno novi, obramba in razvoj naroda, ki sta vrednoti nad ideologijami." Skupščino sta pozdravila še tajnik SSK v devinsko-nabrežinski občini Edvin Forčič in pokrajinski svetnik SSK Nevo Radovič.

Matjaž Rustja

Prijetno srečanje z domačini
Škof Ravignani obiskal mačkoljansko skupnost

V nedeljo, 24. aprila, smo v naši sredi gostili tržaškega škofa, msgr. Evgena Ravignanija. Obiskal nas je ob blagoslovu nove spovednice. Gospod škof je prav v nedeljo slavil 22. obletnico škofovske posvetitve; v mesecu juliju pa bo obhajal tudi 50. obletnico mašniškega posvečenja. V imenu župnijske skupnosti ga je pozdravil Martin Tul.

Iz zvonika se je po vaških ulicah živahno, a slovesno razlegal glas zvonov, umetnost domačih pritkovalcev. Najprej je za kemblje poprijel izkušeni domačin, g. Danijel Novak, ki se je pritkovanja naučil sam. Svoje znanje pa sedaj prenaša na mlade fante. Aljoša Novak, Niko Tul in Martin Tul, ki se počasi uvajajo v to zvrst umet-

stovanje v Berlinu. Škof Ravignani je pred začetkom svete daritve blagoslovil novo spovednico, ki se nahaja za glavnim oltarjem. Misel za novo strukturo se je porodila iz dejstva, da je prejšnja, nekoliko starejša, manj udobna in slabo akustično izolirana, zavzemala dragocen prostor v cerkvi. Novo spovednico si je zamislil domač umetnik in rezbar, g. Peter

Smotlak, ki je za našo cerkev že izdelal leseni ambon. Slavja pa še ni bilo konec. Po končanih slovesnostih v cerkvi se je veselo druženje nadaljevalo v prostorih stare šole. Žene in dekleta so pripravile pravo poslastico, možje pa so pripovedovali domače vino, saj ni vaškega praznovanja brez dobrot in kapljice istrskega refoška.

Radijski oder Ob zaključku Tečaja lepe govornice

Večer posvečen besedni umetnici Ireni Žerjal

Jezik se morda ohranja na najzlahtnejši način ravno takrat, ko se njegovi umetniški in govorni besedi predajata iz roda v rod v svoji najlepši obliki. To je nazor, katerega Matejka Maver zvesta pri vodenju Tečaja lepe govornice, ki si že vrsto let prizadeva, da bi slovenski jezik, ki je v manjšinskem prostoru podvržen tolikim motečim zunanjim dejavnikom, ostal zvest samemu sebi.

"Med posvetom, ki je bil minuli teden o tem, kakšno gledališče želimo, je bilo večkrat poudarjeno, da je gledališče tisti prostor, kjer lahko slišiš najlepšo obliko slovenščine", je povedala Matejka Maver v svojem priložnostnem posegu na večeru, ki je v sredo minulega tedna v Peterlinovi dvorani sklenil letošnjo sezono tečaja.

"Obenem pa je bilo tudi omenjeno, da je nivo govornice besede po radiu precej padej, je še povedala mentorica tečaja. "Takrat sem pomislila, da bi se govornici besedi pisala slaba usoda, če bi bila ta odvisna le od gledališča." Matejka Maver je namreč mnenja, da svojo pozornost do jezika morajo izkazovati starši, učitelji vseh sopenj, vsi javni in kulturni delavci, "če hočemo, da bo ta napor imel kaj uspeha".

Prav zato je nastal Radijski oder, ki se posveča prvenstveno izvedbi radijskih iger in drugih govornih spredov za radijski medij. Svojo primarno dejavnost dopolnjuje z drugimi pobudami na področju spodbujanja ljubezni in skrbi za jezik. Ravno Tečaj lepe go-

Foto Kroma

vorice sodi v stranske ponudbe Radijskega odra, ki pa po pravici, stranske niso, če sodimo po prizadevanju in vnemi, ki ga Matejka Maver vanj vloga. "Tečaj je namenjen pravilnemu govoru, v želji, da bi čim širšemu krogu javnih govorcev omogočili obvladovanje pravilne zborne slovenščine", je povedala še mentorica, a vendar dodala, da "je bil letošnji tečaj v nekaterih vidikih neobičajen, saj je bil krajši kot dru-

ga leta in, ker je bilo število udeležencev skromnejše kot druga leta, je tečaj tudi imel enega samega voditelja. Tečajniki pa so bili vendar zelo delavni in je vse zelo hitro minilo".

Pri pripravljanju končnega nastopa so prireditelji v preteklih

65. letnico svojega življenja." Irena Žerjal je tržaška temperamentna besedna ustvarjalca, katere opus zaobjema različne vrste književnega izražanja, v prvi vrsti pesniško in prozno izpovedovanje, pa tudi eseji- stično ter kritično razsežnost. Njen literarni svet je zelo obsežen, saj je objavila več kot deset knjig leposlovja, ki je sicer zasidrano v tukajšnjo stvarnost, a jo prerašča v iskanju svetovljanskega in splošno človekovega občutja. Žerjalova nam je zaupala, "da je sedaj končala s pisanjem filmskega scenarija, vendar je v predalu ogromno proze". Kaj pa poezija? "Nenehno zidam gradove v oblakih, ampak za verze je treba nenehne navdih", je povedala avtorica, ki bo v kratkem izdala roman z naslovom Hijacinte: slednji ima svoj epicenter v tržaškem povojnem življenju. Ali je možno vprašati pisatelja, s kakšnim namenom se loti pisanja? "Meni je glavna izvirnost, izpovedati bridke in vesele življenjske izkušnje".

Večer v Peterlinovi dvorani je bil gotovo multimedijsko zasnovan. Videoposnetku, ki ga je o slavljenci pripravila Maja Lapornik v sodelovanju z deželnim sedežem RAI, je sledilo branje odlomkov iz pesniških in proznih del Irene Žerjal, ki so ga podajali udeleženci tečaja. Aleksij Pregarc je z dvema mlajšima članoma Radijskega odra - Nadio Roncilli in Petrom Rasenjem - pripravil kratek izbor poezije Irene Žerjal; čelistka Irene Ferro-Casagrande pa je poskrbela za glasbeni intermezzo.

Igor Gregori

Večer v Peterlinovi dvorani je bil gotovo multimedijsko zasnovan. Videoposnetku, ki ga je o slavljenci pripravila Maja Lapornik v sodelovanju z deželnim sedežem RAI, je sledilo branje odlomkov iz pesniških in proznih del Irene Žerjal, ki so ga podajali udeleženci tečaja. Aleksij Pregarc je z dvema mlajšima članoma Radijskega odra - Nadio Roncilli in Petrom Rasenjem - pripravil kratek izbor poezije Irene Žerjal; čelistka Irene Ferro-Casagrande pa je poskrbela za glasbeni intermezzo.

Igor Gregori

Gledališče Miela Poklon jazz glasbi

"Objektiv jazz: pogled Luise Cairati"

Foto IG

Če je tango žalostna misel, ki je izražena s plesom - kot je nekje in nekoč izjavil Enrique Santos Discepolo - je jazz glasba po mnenju predsednika društva Controtempo, Remigia Gabellinija, čudovit pollet not, ki se neprestano prekinja in nenehno nadaljuje.

Controtempo je združenje, ki je zadnja leta postalo osrednji spodbujevalec jazz gibanja v naši deželi, "če že ne po vseh treh deželah severovzhodne Italije", je pojasnil Gabellini. Združenje ima svoj epicenter v Krmini, kjer potekajo njegova glasbena srečanja, in tudi dalje sodeluje preko revije Jazz&Wine z likovnim mitingom onkraj meje v Medani. Želja, da bi vzpostavil neposrednejši stik s celotnim deželnim območjem, ga je gnala tudi do našega mesta, kjer se bo meseca maja zvrstila vrsta koncertov, na katerih bodo nastopili priznani mednarodni jazz izvajalci. Poleg tega je tržaška ekipa združenja pripravila svojevrsten poklon zgodovinskemu jazz glasben-

nikom, ki se bodo do 11. maja predali obiskovalcem gledališča Miela preko enkratnih fotografskih portretov fotografije Luise Cairati v razstavi z naslovom objektiv jazz: pogled Luise Cairati. Cairatijeva je svojevrstna ljubiteljica fotografskega objektivja in gotovo jazz glasbe, sodeč po neposrednosti njenih fotografij, ki so v skoraj tridesetletni karieri z izkušeno roko ovekovečile največje velikane tovrstne glasbene zvrsti, in to ravno v tistih časih, ko so se sami predajali neštetim kombinacijam svojih inštrumentov, se pravi med odrskimi nastopi. Črno-bela tehnika prepušča očesu opazovalca neposreden stik z glasbenim umetnikom in njegovim izraznim sredstvom, naj si bo ta trobenta, klavir ali bobni, kontrabas ali kitarara. Menda pa so najlepši tisti portreti, ki zadenejo srč človeka takrat, ko ima roke proste svoje 'ljubljenega pogube' in izpove svojo notranji svet le preko oči, ki pa so vedno oči jazz glasbenika...

Spominska svečanost pod Trstenikom

Umreti na dan pred osvoboditvijo

Zadnji teden aprila je na Tržaškem, podobno kot po drugih krajih v zamejstvu, čas, ko se spominjamo konca druge svetovne vojne, se pravi osvoboditve izpod jarma poslednjega smrtonosnega nacističnega objema, ki so ga krepili tudi salojski ostanki nesrečnega fašističnega demona. V naših krajih, po naših vaseh, naši ljudje, tako tisti, ki se poleg vojne še neposredno spominjajo posledic dvajsetletnega fašističnega zatiranja, kot tisti, ki so se rodili po prelomni-

Foto IG

ci 1. 1945, se v tem tednu zbirajo, da bi počastili spomin na naše rojake, ki so rodno grudo pogumno osvobajali. Na našem robu je ta teden res nekaj posebnega, sklene pa se s praznikom dela, ki za nas in za pošteni Trst ne more ne sovpadati z dnevom dočakanje svobode, ko so zavezniške oz. parti-zanske sile vkorakale v Trst. Bilo je namreč 1. maja 1945. Vojaške akcije so se kaotično kopičile vse do tega dne. 30.

apriila so bili trije slovenski domačini iz področja Grete in Komenščine zadolženi, naj prene-sejo orožje iz nemškega bunkerja pod Trstenikom do zavezniške postojanke. Žal pa jih je nemški oženj zasačil pri operaciji: Just Bortolutti in Livio Andreutti sta padla pod krogami in bila pri prči mrtva; Karlo Rauber pa je zatislil oči v bolnišnici, potem ko so ga tja ponesli svojci.

Ze nekaj mesecev po njihovi smrti so na kraju, kjer so padli, postavili spominsko obeležje.

KŠD Rojanski Krpan se žrtvovanja treh junakov spominja vse od leta 2000; z majhno, a občuteno slovesnostjo se pokloni njihovemu spominu. Tako je bilo tudi letošnjega dne pred 1. majem, ko se je skupina domačinov zbrala pred spomenikom in prisluhnila petju MePZ Devin Rdeča zvezda, ki ga vodi Rado Milič, nato pa še priložnostnemu posegu, za katerega je poskrbel ravno Raubarjev pranečak Igor Pavletič.

Obvestila

Združenje prostovoljcev Hospice Adria onlus napoveduje predavanje onkologa dr. Simona Špacapana na temo učinkovitost najnovejših zdravil in terapij v boju proti raku. Predavanje bo 10. 5. ob 17. uri v prostorih razstavne dvorane Zadružne kraške banke na Opčinah, ul. Ricreatorio 2.

Združenje prostovoljcev Hospice Adria onlus napoveduje predavanje p. Mirka Peliconona DJ na temo Sočutno ob bolniku. Predavanje bo 17.5. ob 17. uri v prostorih razstavne dvorane Zadružne kraške banke na Opčinah, ul. Ricreatorio 2.

V soboto, 7. maja, bo ob 16. uri na Lavričevem trgu v Ajdovščini osrednja proslava ob 60-letnici ustanovitve narodne vlade Slovenije. Slovenska kulturno-

gospodarska zveza poziva k množični udeležbi in v tem smislu v sodelovanju s krožkom KRUT organizira avtobusni prevoz iz Trsta v Ajdovščino. Informacije in vpisovanje na sedežu KRUT v ul. Cicerone 8 v Trstu (telefon 040 360072).

Igre specialne olimpiade Slovenije za Primorsko in Notranjsko in Tržaškem in Goriškem organizira Sklad Mitja Čuk za 250 športnikov s posebnimi potrebami v sredo, 11. maja, v Športnem središču Ervatti pri Briščkih.

Darovi

V spomin na prof. Ivana Artača daruje N.M. 20,00 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

20. aprila 2005 na pokopališču na Opčinah

Ivo Jevnikar pred odprtim grobom prof. Artača

Poslavljamo se od zaslužnega šolnika in uglednega kulturnega delavca. Prof. Ivan Artač nam zapuščala lep zgled slovenskega domoljuba, javnega delavca, ki je svoje najboljše moči posvetil mladini in vsej naši zamejski skupnosti. Bil je med tistimi idealisti, ki so prva leta po vojni, prej na Goriškem, potem na Tržaškem, obnovljali slovensko šolstvo in prosveto, kulturno življenje, tisk in organizacije, in to na pogorišču dvajsetletnega fašističnega zatiranja, krvave vojne in medsebojnih slovenskih spopadov. Ni bil domačin, a se je v naše razmere povsem vživljal in je Primorcem daroval najboljša leta. Rodil se je 7. avgusta 1921 v Notranjih Goricah pri Brezovici, nedaleč od Ljubljane. V osrednji Sloveniji je končal klasično gimnazijo in si oblikoval krščanski, slovenski in demokratični pogled na svet. Okusil je strahote vojne in državljanske vojne. Ko je leta 1946 na Goriškem začel svojo 40-letno pot šolnika in še daljšo pot javnega delavca, pa je ob zvestobi vrednotam postavil v ospredje to, kar nas združuje, zavzemal se je za odprtost in sodelovanje. Tako je značilno, da je na Opčinah, kjer je živel, režiral tako za oder društva Tabor kot za oder Finžgarjevega doma, da šole sploh ne omenjamo. Znal si je pridobiti zaupanje, spoštovanje in priljubljenost, ne glede na razlike, ki so bile pred leti pri nas še veliko bolj izrazite kot danes.

Leta 1947 se je poročil v Gorici s šolsko kolegico iz Kanala, gospo Srečko iz Solkana, in si ustvaril družino. Po ponovni maturi leta 1946 na učiteljskišči v Gorici je poučeval na osnovnih, potem pa na srednjih šolah v Kanalu, Nabrežini, Dolini, pri Sv. Jakobu v Trstu, v Rojanu, na Proseku, na "Trgovski" in še kje, najdlje na srednji šoli na Opčinah. Medtem je namreč končal še politične vede na tržaški univerzi. Ker pa do leta 1983 iz političnih oz. narodnostnih razlogov ni

dobil italijanskega državljanstva, je preživljal dolga leta neprijetnega in vedno negotovega položaja suplenta.

Najraje je bil šolnik in za dijake je prirjal šolske prireditve. Urejal je list Leteči zmaj na Opčinah. Sodeloval je pri sestavi 8 učbenikov za zgodovino in slovenščino, sam pa napisal učbenik

zgodovine za srednje šole Človek in čas v 3 knjigah. Pri Slovenskem dobrotelnem društvu je bil vrsto let odbornik in tudi predsednik, vodil je tudi vrsto otroških kolonij tega društva. Prof. Artač je dolga leta sodeloval z Radiom Trst A: tako pogodbeno na časnikarskem oddelku kot pri programskem oddelku, in sicer z vodenjem oddaj Radia za šole, Glasbe po željah, s prevodi, dramatisacijami in nastopanjem pri Radijskem odru. Pisal je tudi za več revij in časopisov. Tri njegove veseloigre so izšle v knjigi z naslovom Trubadur z vrtnico. Opčinam je posvetil knjigo Opčine - zgodovinski oris župnije. V župniji je bil tudi član župnijskega sveta, pred leti še bibličnega krožka. Posebno ponosen pa je bil na knjigo Nebo je žarelo, ki je izšla ob njegovi 80-letnici. Gre za leposlovno oblikovane spomine in razmišljanja. V njih je več grenkih spominov, a tudi mnogo vedrine in optimizma. Ko se mu za vse to zahvaljujemo, ponovno izrekamo naše iskreno sožalje gospe Srečki, hčerki Majdi z družino, sinu Borisu in vsem sorodnikom!

Izjava

Primorski prispevek k slovenski narodni spravi

Slovenija ne bo mogla sproščeno in dostojanstveno prestopiti praga tretjega tisočletja ter se ustvarjalno napotiti v prihodnost, če ne bo očistila svojega zgodovinskega spomina, se spravi in mladim povedala vso resnico o svoji preteklosti. To se je pokazalo tudi ob nedavnih surovih psiholoških napadih na nas s strani zahodne sosede in ob njenih poskusih revizije zgodovine. Zato podpisani želimo s pričujočo izjavo prispevati naš skromni delež k pravnim naporom naše mlade države. Zmaga zaveznikov, vključno s komunističnimi, nad silami osi je bila veliko epohalno dejanje, ki je rešilo svet pred neizmernim zlom nacifašizma. Kajti tudi med zahodnimi zavezniki je prevladala ocena, da je nacifašizem bolj nevaren kot komunizem, in so zato zavestno šli z njim v zaveznitvo proti silam osi. V slovenskem primeru pa je nacifašizem, med ostalimi, npr. javno razglušal načrtovano iztrebljenje našega naroda oz. njegovo pretopitev v izbrano arijsko raso, medtem ko so ga komunisti nameravali pretvoriti v brezrazredno družbo, vendar so pri tem posvečali potrebno skrb za njegovo ohranitev. Med vojno so komunisti v Sloveniji (in Jugoslaviji) popeljali NOB do zmage in jim te zasluge ne more nihče odvzeti. Vendar so hkrati izkoristili ta boj za izvedbo revolucije in vzpostavitve totalitarne sistema, ki ju je zgodovina obsodila. Oboje se je tragično prepletalo ter je potegnulo v svoj krvavi vrtinec tudi mnoge nedolžne ljudi tako med vojno kot tudi po njej, z množičnimi izvensodnimi poboji premaganega sovraž-

nika in potencialnih političnih nasprotnikov. Tako je revolucija s svojimi grozodajstvi nepopravljivo omadeževala NOB ter bo mogoče veličino tega boja neoporečno braniti šele potem, ko bo opran tega madeža. Dela slovenskega naroda, ki se je omadeževal s sodelovanjem z nacifašisti in je zato plačal kruto ceno poražencev, pa ne moremo poenostavljeno reducirati zgolj na kolaboracijo. Tudi v tem taboru sta se tragično prepletala kolaboracija in antikomunizem oz. protirevolucija, ki ju je čas potrdil kot legitimna. Tako tudi domobranci strani ne moremo odrekati odsotnosti vsakršnih veljavnih nagibov za boj ali pomanjkanja domovinskega čuta. Ne glede na to pa je sodelovanje z okupatorjem, pa čeprav pod prisilo razmer, globoka in nepopravljiva politična napaka, ki jo je zgodovina brezprizivno obsodila. Primorska je na tem usodnem razpotju poiskala in našla zase edino pravičen izhod, saj so celo njeni duhovniki pošiljali ljudi v partizane, pa čeprav z opozorilom, da NOB sicer obvladujejo komunisti, ki bodo verjetno ta boj izkoristili za vzpostavitev nedemokratske oblasti. Vendar, so hkrati dejali, ima v tem trenutku prednost reševanje ogroženega naroda, kajti režimi so minljivi, narod pa je trajen. Preprosti primorski ljudje tako niso šli v partizane pobijati političnih nasprotnikov komunistov ali vzpostavljati totalitarni sistem, ampak so šli osvoboditi svoje ljudstvo izpod okupatorja. Velika rdeča nit, ki se vleče skozi razmišljanja o tem viharnem in krvavem obdobju naše zgodovine, pa je bridko

spoznanje, v kako hudo stisko in pred kako težke izbire so zapletene medvojnje okoliščine pripeljale mnoge ljudi ter jih potiskale v odločitve in položaje, iz katerih ni bilo več umika nazaj. Vendar kljub tej stiski niti boj proti okupatorju in kolaboraciji niti revolucija in protirevolucija ne moreta opravičiti zločinov proti civilnemu prebivalstvu, ki sta jih zagrešili obe strani med vojno in po njej. Tako sta v človeškem in moralnem smislu obe strani veliko izgubili. Zato morata civilna družba in tudi država te zločine in njihove storilce obsoditi. Obsodba je potrebna zato, da prenesemo znanecem sporočilo, da so zločini proti človeštvu in še zlasti proti lastnemu narodu zavrženo dejanje, ki nikoli ne zastara. Ko bomo to storili, moramo vse to težko breme vzeti nase, se z njim sprizniti, se iz njega kaj naučiti, poskušati popraviti storjene, še popravljive krivice in se medsebojno spraviti. To smo dolžni tako sebi in še bolj mladim, da jih na njihovi poti v prihodnost ne obremenjujemo s preteklimi travmami in preštevanim kosti. Pravičnost še zahteva, da vsem mrtvim zagotovimo spoštljiv pokop, nasilno razlaščenim vrnemo premoženje in za izvensodno pobite priznamo ustrezno odškodnino. Le tako bomo lahko stopili v tretje tisočletje pomirjeni in pripravljeni na nove izzive.

Koper, 22.4.2005

Podpisniki:

Boris Pahor, mag. Bert Pribac, Tomaž Bizajl, Lucijan Pelicon, dr. Dragan Marušič, Milan Gregorič

Odmevi Se bo Slovensko stalno gledališče kaj spremenilo?

“V letnem proračunu smo namreč predvidevali 1.273 milijonov vračil in pasivnih obresti na dosedanja posojila, le novo posojilo pa lahko zagotovi uspešen potek sezone, a na političnem obzorju ni niti za sapi-
co upanja, da bi se zadeva v doglednem času rešila...”
Ne, to ni tarnation Borisa Kureta nad lansko finančno krizo v gledališču, ampak je ugotavljanje stisk Slovenskega stalnega gledališča v sezoni 1982/83, ki jih je zapisal v Gledališkem listu takratni ravnatelj gledališča Miroslav Košuta. Na to in podobne opise težkih situacij raznih predsednikov in ravnateljev SSG-ja sem našla kar pogosto, ko sem pred ča-

som pregledovala stare gledališke liste našega gledališča. Težki pogoji delovanja in pomanjkanje finančnih sredstev niso torej nič novega. Kaj pa je novega v zadnji krizi gledališča, ki se zdaj vleče in pogloblja že nekaj let? Poskus radijskega posvetja je bil že lani v jutranji oddaji Prva izmena, v kateri so se oglašali nekateri poslušalci z nasveti, kaj storiti, da se poišče rešitev iz krize. Temu namenu je služil tudi posvet v Kulturnem domu 23. aprila: Kakšno gledališče si želimo? Tako Novi glas kot Primorski dnevnik sta pričela obširno poročilo o posvetu, iz katerih se je dalo razbrati, da se udeleženci niso toliko ubadali s finančno krizo kolikor z ugotavljanjem vz-

rokov nezanimanja gledalcev in upada abonentov kot tudi z iskanjem poti iz te situacije. Strinjam se s poročevalci, da je gotovo eden od vzrokov za odtujitev publike nezadovoljstvo nad repertoarnimi izbirami zadnjih let. Glasovi o tem in plahi protesti so prišli na dan že pred kakimi petimi leti, vendar so bile reakcije ansambla in ravnatelja tako nesorzazmerno ostre in užaljane, da je vsak, ki je mislil kaj reči, rajne zaprl usta, mnogi pa so za seboj zaprli tudi vrata gledališča. Gledalci imajo namreč samo to orožje, ki se obrne proti gledališču samemu, kajti gledališča brez publike ni. Seveda pa taka pasivna rezistenca ni prava izbira, ker ogroža obstoj ene najpomembnejših ustanov, ki jih imamo. Zato je posvet skušal dobiti

sliko, česa si heterogena publika od gledališča želi. Predvsem pričakovanjem mladih je bil namenjen velik poudarek. Na zaključno vprašanje Petra Verča v poročilu Prim. dnevnika, “ali je bilo izražanje in poslušanje tolikih mnenj, predlogov in pomislekov koristno za bodočnost našega gledališča, bi odgovorila pritrdilno. Upam tudi, da bo - kot piše Iva Korsič v prejšnji številki NG - ostalo SSG “ansambel s stalnim, okrepljenim igralskim jedrom, ki ga mora nujno voditi izbrano, kompetentno vodstvo. Pri tem morata biti ločeni figuri ravnatelja z nalogami pridobivanja finančnih sredstev in umetniškega vodje z določeno konceptualno vizijo...”
Upamo, da bo vodstvo te misli uresničilo in da bo med prijavitelji na razpis za obe mesti lahko izbralo in izbralo dobrega finančnega upravitelja in nosilca novih pozitivnih vizij.

EHO

Soča ponuja odlične pogoje za zahtevna tekmovanja

Državno prvenstvo v raftu

Organizaciji kluba Soča rafting je v nedeljo 24. aprila, na reki Soči potekalo državno prvenstvo v raftingu na divjih vodah od Srpence do Trnovega. Od sedmih nastopajočih ekip je zmagal Impex 1 iz Straže, drugi je bil Forstek iz Hrastrnika in tretja druga ekipa iz Straže Impex 2. V bistvu sta zmagala in gledalce navdušila favorita Impex 1 in Forstek, ki sta bila tudi vidno boljše od konkurentov. S to tekmo sta si utrdila pozicijo kot edina kandidata za nastop na letošnjem svetovnem prvenstvu.

Po besedah predsednika Rafting zveze Slovenije Janka Tavčarja, jim je vedno lepo priti trenirati ali tekmovali na reko Sočo. Plohe, sonce in veter - ki se za april spodobijo - tudi tokrat niso motile številnih navdušencev tega športa

in še manj vodnih pljuskov vajenih tekmovalcev, ki so nad Sočo vselej navdušeni, čer-

prav je bil letos vodostaj nekoliko nižji od lanskega. Posebno domače se počutijo v

okolju, kjer se veliko ljudi ukvarja s tem športom. Letos se sicer domači ekipi nista borili za uvrstitve v vrh, kot je bilo to pred leti, ko sta se zanj borila Wančar rafting in

merjenja časov do varnosti preventivnega reševanja na vseh težjih mestih, do pogostitve v hotelu Alp. V tem smislu si Soča zasluži še kakšno tekmo evropskega pokala ali svetovnega prvenstva. Sicer pa so v pogledu razvoja tega športa v vrhu Slovaki in Čehi, žal pa je v Italiji in Nemčiji, po prvih navdušenjih, trenutno nekoliko manj kvalitativnih ekip. Vodja tekmovanja Goran Kavš je bil zadovoljen nad kvaliteto udeležencev ekip, izrazil pa je prepričanje, da jih bo v naslednjih letih še več, kot v “dobrih starih časih”. Po njegovem mnenju je pogoj le kakovost, saj si sedaj na tej progi, ne upa nastopiti kdorkoli. V prihodnje bodo predlagali, da bi postalo to državno prvenstvo odprtega tipa, da bodo lahko povabili najtudi ekipe iz bližnjih regij in bivše Jugoslavije. Posebno bi bili veseli kakšne slovenske ekipe iz sosednjih držav.

Bobri. Pohvalil pa je odlično organizacijo tekmovanja. Vse delovalno brezhubno, od

Še o dvojezičnih napisih

Na Dunaju neodločeno...

Če bi drugi krog konference o konsenzu komentiral športni novinar, bi ugotovil, da je rezultat še zmeraj neodločen ali bolje rečeno, da tekma se pravzaprav ni niti začela. Zavlačevanje v zvezi z

vrednosti velja sliko sicer objaviti, vendar bi k njej spadal napis v slogu surrealističnega slikarja Magritta (čigar dela so sedaj na ogled v zanimivi retrospektivi prav na Dunaju) - TO NI DVOJEZIČEN NAPIS! Tudi koroški Slovenci se po-

Foto B. Wokouinig

vprašanjem, koliko tabel je pač primerno postaviti, je podobno večletnemu zavlačevanju doletne območja, kjer naj bi se izvajala zakonska zaščita Slovencev v Italiji.

Na Dunaju so se pravzaprav zedinili le pri ugotovitvi, da je vendarle manjkajoče dvojezične napise iz leta 1977 treba postaviti, za kaj več pa je kancler ponovno sklical vse pogovorne partnerje na Dunaj, in sicer v petek, 6.5.2005.

Bližnja obletnica podpisa avstrijske državne pogodbe je povod, da se ne le na Dunaju razpravlja o dvojezičnih napisih, temveč se je tema ponovno znašla v ospredju tudi na Koroškem. Brambovci so na prvem sestanku na Dunaju sicer pristali, da se je potrebno pogovarjati o napisih, na Koroškem pa se je pripravljeno na pogovor zreducirala na sicer pričakovan in običajen NE dvojezični topografiji. Na Koroškem so se pojavili v manjšem zaselku pri Kotmari vasi tudi napis proti slovenskim napisom, ki naj bi jih postavili sicer čez nekaj let... to “novico” so objavili vsi koroški mediji. Zaradi dokumentarne

To ni dvojezičen napis

datke pa je treba postaviti na vidna mesta, tam, kjer so sedaj neopazna ali manjkajoča. Škoda le, da je omenjena akcija prišla v javnost šele sedaj. Za pogajanja na Dunaju bi bilo nedvomno zanimivo, če bi lahko slovenska stran prebrala z informacijami, koliko krajevnih in ledinskih dvojezičnih napisov je v vasi, ki uradno ima le nemško ime.

Peter Rustja

Slovenski konzul na obisku na Trbižu

Naša aktualna vprašanja

V ljudnostne narave je bil obisk, ki ga je opravil konzul Pelikan pri trbiškem županu Francu Baritussiu. Srečanje je potekalo na županstvu, kjer sta si izmenjala poglede o trenutni situaciji v Kanalski dolini in obšla nekatera vprašanja širše narave. Govor je bil o velikih zamudah pri poštnih pošiljkah, ki prihajajo iz Slovenije, možnosti dogovora o pocenjenih telefonskih kličih obmejnih območjih. Trbiški župan je med drugim omenil za zdaj pozabljeni projekt o povezavi Kanalske doline z bovškimi območjem preko tunela med Rabljem in Logom pod Mangartom. Na srečanju je bil tudi govor o sodelovanju z obmejnima občinama Kranjska Gora in Bovec, prav z Bovcem ob njihovem občinskem prazniku meseca julija bosta občini pripravili skupno kulturno prireditev; povezovalna nit bo rudarstvo.

tudi preko odobrenih projektov Interreg Italija-Slovenija; junija meseca bo na Trbižu potekal primerjalni seminar o administrativnih sistemih obeh držav.

Sogovornika sta podala povsem pozitivno mnenje o delu in vlogi Urada za jezikovne skupnosti in mednarodne odnose pri občini Trbiž. Posebno poglavje razgovora se je nanašalo na šolstvo in vzgojo mladih.

Drugi del srečanja konzularnega predstavnika je potekal v Ukvah z upravitelji Slovenskega kulturnega središča Planika.

Predstavnika Republike Slovenije so upravitelji Planike orisali svoje delo. V prvem četrtletju je Planika organizirala kar nekaj prireditev in jih načrtuje še nekaj v naslednjem obdobju. Do zdaj so vse Planikine prireditve potekale tudi pod pokroviteljstvom Gorske skupnosti ter obeh občin v dolini.

Rudi Bartaloth

MM

Ponovno zanikanje vloge narodnoobrambne in protifašistične organizacije Tigr

Različna mnenja in ocene o dogodkih v naši narodni zgodovini

V teh dneh v Sloveniji na različne načine zaznamujejo razne dogodke iz preteklosti, ki so del narodne zgodovine ali pa jih uvrščamo v okvir širših procesov. Tako mineva 60 let od konca druge svetovne vojne, ustanovitve t.i. prve slovenske vlade v Ajdovščini, pa od začetka množičnih pobojev resničnih ali domnevnih nasprotnikov nove komunistične oblasti, vzpostavljene ob "osvoboditvi" Slovenije. Toda zgodovinarji, politične stranke in strokovna javnost imajo o omenjenih dogodkih, pa tudi tistih iz predvojnega in medvojnega obdobja, različna mnenja in jih s svojih meril tudi ocenjujejo.

V Sloveniji obstaja nemara največje soglasje o prvem maju, prazniku dela. Vendar ima leta predvsem simbolični pomen, saj mnogi delavci v Sloveniji žive slabo, pri čemer pred njihovimi očmi bogatijo posamezniki ali majhni sloji t.i. poslovnežev, ki so si delavce marsikje povsem podredili in jih izkoriščajo. O tem so sicer kritično razpravljali na tradicionalnih shodih, ki so bili 1. maja v vseh večjih

okrajih, a tudi v mnogih manjših okoljih. Predsednik države Drnovšek je imel zagotovo dovolj razlogov, da je opozoril, "da je delo treba spoštovati, saj ostaja ena izmed temeljnih vrednot naše države in družbe".

V Sloveniji je malo znano, da smo prvo narodno vladno imeli že ob koncu prve svetovne vojne. Delovala je od 31.10.1918 do 7.1.1919. Druga narodna vlada je bila tista, ki jo je t.i. Narodni odbor za Slovenijo izvolil 3.5.1945 v dvorani na Taboru v Ljubljani. To je bila meščanska oz. protirevolucionarna vlada, ki pa se je morala že čez dva dni umakniti partizanskim osvoboditeljem Ljubljane v emigracijo. Tretja narodna vlada po vrsti je bila 5.5.1945, ustanovljena v Ajdovščini. Ta je bila velikega pomena za primorske Slovence, ker je simbolizirala propad fašizma, konec narodnega zatiranja na Primorskem in začetek svobodnega razvoja v Sloveniji. Vladi pa očitajo, da je bila krivec ali vsaj sokrivec za zločine, ki so jih tedaj začele izvajati revolucionarne oblasti, predvsem za poboje tisocev Slovencev. Predstavniki političnih strank,

ministri in t.i. civilne družbe poudarjajo, da je treba preseči sovražnosti in delitve iz preteklosti, toda ravnajo drugače.

Po prepričanju mnogih 27. aprilni pravi datum obeležitve dneva upora proti okupatorju. Omenjenega dne leta 1941 je bila v Ljubljani sicer ustanovljena Protiimperialistična fronta, ki pa je delovala v skladu s politiko Komunistične partije, ki je tedaj še zagovarjala nenapadalo pogodbo med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. V resnici pa so se z italijanskimi okupatorji prvi v Sloveniji spopadli trije znani tigrovci, že 13. maja 1941, na Mali gori nad Ribnico. Na takšno zgodovinsko resnico je 27. aprila v govoru na slovesnosti, ki je bila na prizorišču boja, opozoril premier Janez Janša. Doživel je kritike tistih, ki v zadnjem času govore, da se v Sloveniji oživlja nacifašistični revanšizem, ki hoče prevrednotiti zgodovino narodno-osvobodilnega boja. Opozicijske stranke zdaj tudi predsedniku vlade očitajo poskus omenjenega prevrednotenja, ki je "sramoten za samostojno in demokratično evropsko državo Slove-

nijo". Po mnenju predsednika LDS in bivšega predsednika vlade Antona Ropa je bil govor Janeza Janše na Mali gori nad Ribnico "nedostojen ob dnevu upora in zato je bila proslava ena najslabših, kar smo jih imeli od osamosvojitve naprej." Podpredsednik socialnih demokratov in stalni namestnik predsednika stranke (Beruta Pahorja) Igor Lukšič pa zatrjuje, "da je bil Tigr teroristična organizacija, ki se je uprla fašizmu v Evropi." Janšev govor na omenjeni slovesnosti pa so podprli predsednik SNS Zmago Jelinčič, predsednik SLS dr. Janez Podobnik in vodja poslanske skupine DeSUS Franc Znidaršič.

Slovesnosti ob prvi obletnici vstopa Slovenije v Evropsko zvezo

V Sloveniji so na različne načine zaznamovali prvo obletnico vstopa Slovenije v EU, s čimer so soglašale vse politične stranke. O pomenu tega dogodka, enega najvažnejših v samostojni Sloveniji, sta v izjavi javnosti govorila tudi Drnovšek in Janša. Pomembno proslavljanje je bilo 30. aprila v Novi Gorici.

Marijan Drobež

Ob razglasitvi Politehnik za univerzo

Univerzitetni središči bosta v Novi Gorici in v Ajdovščini

Sklep senata in upravnega odbora Politehnike v Novi Gorici, da slednja spremeni status iz samostojnega visokošolskega zavoda v univerzo, je vzbudil različne ocene v slovenskih univerzah in javnosti. V nekaterih občinah menijo, da bo sklep o ustanovitvi četrte slovenske univerze moral potrditi Državni zbor, ker bi odobritev Sveta za visoko šolstvo ne zadoščala. V Politehniko pa zahtevajo, da bo takšen postopek primeren, ker nova univerza ne bo državna, saj so oz. bodo njene ustanoviteljice Mestna občina Nova Gorica, občina Ajdovščina, Inštitut Jožef Stefan in Znanstvenoraziskovalni center SAZU.

Politehnika je v desetih letih delovanja razširila svoj pedagoški in znanstvenoraziskovalni program,

tako da bosta s statusom univerze dejansko le potrjena obstoječi obseg in pomen visokošolskega izobraževanja in znanstvenega raziskovanja v Novi Gorici. Nova oblast v Sloveniji je širjenju visokošolskega izobraževanja nakhlonjena, kar je poudarjeno tudi v koalicijski pogodbi političnih strank vladne koalicije. Iz Politehnike so sporočili, da sedaj pri njih uspešno delujejo štiri raziskovalni laboratoriji in dva centra. Izvajajo pa še visokošolski strokovni, dva univerzitetna dodiplomska ter štiri podiplomske študijske programe. Z akademskim letom 2005-06 pa bodo oblikovala dva nova dodiplomska programa, enega podiplomskega in Center za okoljsko in športno fiziologijo. Politehnika je pri Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnolo-

gijo registrirana in izvaja raziskovalno dejavnost na področju naravoslovno matematičnih, tehniških, medicinskih, biotehničnih in humanističnih ved. Na področju izobraževanja pa izvaja visokošolske strokovne, univerzitetne dodiplomske in podiplomske študijske programe s področij humanističnih, poslovnih in upravnih ved, ved o neživi naravi, proizvodnih tehnologij, kmetijskega, gozdarstva, ribištva ter varstva okolja. Raznolikost in sodobnost programov daje Politehniki privlačnost in povečuje število študentov. Le-teh bo v naslednjem akademskem letu okoli tisoč. Vodstvo Politehnike je deljeno na poslovni in strokovni del, s katerima sodelujeta študentski in mednarodni svet. Slednji je posvetovalni organ, ki ga sestavljajo predstavniki prestižnih tujih univerz in raziskovalnih centrov. Pri organiziranju univerze bodo

upoštevali izkušnje, pridobljene v desetih letih delovanja Politehnike. Upoštevali bodo tudi vzore iz tujih univerz. Ob potrditvi sveta za visoko šolstvo na ravni države bo nova univerza imela šest fakultet. To bodo Fakulteta za znanost o okolju, Poslovno-tehnična fakulteta, Fakulteta za aplikativno naravoslovje, Fakulteta za slovenske študije S. Škrabca, Fakulteta za vinogradništvo in vinarstvo ter Podiplomska fakulteta. Nadalje bodo imeli štiri raziskovalne laboratorije: za raziskave v okolju, za astrofiziko osnovnih delcev, za epitaksijo in nanostrukture in za večfazne procese. Raziskovalni centri bodo trije: za kriptografijo in računalniško varnost, za raziskave atmosfere in za okoljsko fiziologijo. Organizacijska novost bo enotna Podiplomska fakulteta, ki bo združevala dosedanje podiplomske programe in omogočala enostavno izbiranje in izmenjavno predmetov med programi ter oblikovanje dveh univerzitetnih središč, v Novi Gorici in v Ajdovščini.

M

Zdaj so na voljo zgodovinarjem za preučevanje in razlago

Izbor dokumentov o odporniškem gibanju na Primorskem

V Goriškem muzeju v Kromberku so 26. aprila prvič v Sloveniji predstavili dve knjigi, v katerih je objavljenih okoli 670 najpomembnejših dokumentov o slovenskem odporniškem gibanju na Primorskem. Nanašajo se na obdobje od jeseni 1941 do septembra 1943, t.j. do kapitulacije Italije. Več desetletij jih je zbiral in raziskoval zgodovinar prof. dr. Tone Ferenc v domačih in tujih arhivih, tudi v Beogradu, Rimu, Trstu in v Washingtonu. Nenadna smrt, 25. oktobra 2003, je zgodovinarju preprečila dokončati in pregledati rokopis. To sta opravila zgodovinarja dr. Nevenka Troha in dr. Damijan Guštin.

V dveh knjigah, ki imata skupen naslov *Neupogljiv zakon*

Rima in podnaslov *Fašizem in osvobodilni boj primorskih Slovencev 1941-1943*, so objavljeni policijski dokumenti, oblastna in vojaška poročila, dopisi in brzojavke ter policijski zapiski, ki so jih policijski in drugi organi v Trstu, Gorici, Vidmu, Postojni in drugod na Primorskem pošiljali višjim oblastem, pretežno v Rimu. Objavljeni so v izvornem jeziku. Iz dokumentov je razvidna postopna rast odporniškega gibanja na Primorskem ob hkratnem naraščanju nasilja italijanskih oblasti. Te so se, soočene z odporom, zatekle v vrsto nasilnih dejanj zoper prebivalstvo in zlasti zoper sodelujoče v odporniškem gibanju. Skozi dokumente dobimo dober pogled na mrene in razsežnosti represije

italijanske države, njenih organov in fašističnega režima zoper Slovence.

Avtor je v uvodni besedi, ki jo je oblikoval malo pred smrtjo, zapisal, "da je dokumente italijanskih civilnih in vojaških oblasti v Julijski krajini (na Primorskem) o zatiranju naravnoosvobodilnega gibanja primorskih Slovencev v letih 1941-1943 zbiral tako rekoč ves čas svojega skoraj petdesetletnega raziskovalnega dela. Dokumentov je seveda precej več, tako da sem moral za objavo izbrati samo najpomembnejše, in še teh se je nabralo toliko, da sem jih moral uvrstiti v dva zvezka. Čeprav velika večina dokumentov zadeva Julijsko krajino oz. Primorsko, sem zlasti iz leta 1943 objavil tudi dokumente iz Furlanije, kamor je takrat segel osvobodilni boj primorskih Slovencev, prizadevač si zbuditi ali okreptiti

narodno zavest beneških in rezijskih Slovencev. V obsežnejšem pregledu teme, ki jo obravnavajo objavljeni dokumenti, sem predstavil tudi Julijsko krajino, njene pokrajine, urade in poveljstva v obravnavanem času in deloma tudi še pred njim. To sem storil zato, da bi bralci ali raziskovalci iz bolj oddaljenih območij dobili podoben prostor, kjer se je odvijal osvobodilni boj primorskih Slovencev in so se dogajali protitukrepi fašističnih civilnih in vojaških oblasti". Zbirko dokumentov z naslovom *Neupogljivi zakon Rima* je izdalo in založilo Društvo piscev zgodovine narodnoosvobodilne borbe v Sloveniji, podprlo pa tudi Ministrstvo za kulturo. Prevod besedil je zgledno opravil Ravel Kodrič iz Trsta. Delo je v Goriškem muzeju predstavil dr. Damijan Guštin in poudaril, kar so omenjali tudi razpravljalci, da bodo objavljene dokumente morali analizirati in ovrednotiti zgodovinarji.

M

Kratke

Še zmerom "Naš Tito" na Sabotinu: minister Janez Podobnik razočaral

Napis Naš Tito na gori Sabotinu še zmerom buri duhove. V novi številki tedenskega magazina *Mag* so dosedanje delo predsednika vlade in njegovih ministrov vrednotili z ocenami od 1 do 5, pri čemer je Janez Podobnik, minister za okolje in prostor, dobil oceno 3,4. Uvrstili so ga med t.i. neopazne ministre. Časnikarja Maga Igor Kršinar in Ivan Puc sta zapisala, "da nas je Janez Podobnik razočaral, ker se ni odločno uprl oboževalcem zadnjega jugoslovenskega faraona, čigar spomin skušajo ovekovečiti s kamnitimi napismi - brez uradnega

dovoljenja." Zgodovinar Stane Granda je v uvodniku z naslovom *Preteklost še ni bila nikoli tako "lepa"*, kot je zdaj, objavljenem v novi številki mesečnika *Ampak*, namenjenega šestdesetletnici konca druge svetovne vojne, zapisal tudi naslednje: "Svojevrstno pohabljanje preteklosti in Slovencev pomeni pobalinska akcija na Sabotinu, ki naj bi jo po pisanju enega slovenskih časopisov stražili okoliški lovci z orožjem. Ali je to po zakonu dovoljeno? Smo na pragu državljanske vojne? Ali je normalno delati takšen cirkus iz tako resnih in težkih časov?" Publicist Matevž Tomšič pa je tudi v glasilu *Ampak* zapisal: "Kamni na Sabotinu predstavljajo dokaz nestrpnosti, s čimer pristaši propadlega sistema omejujejo in utesnjujejo slovenski prostor. Pri tem jim žal pomagajo tudi domnevni borci proti nestrpnosti, ki ne morejo ali nočejo doumeti, da je ravno postranjevanje represivnih in protidemokratskih režimov in ideologij vseh vrst ena najhujših oblik nestrpnosti." Publicist Gašper Blažič pa takole razmišlja: "Četudi je napis Naš Tito na Sabotinu le simbol, pa vendarle Slovencev ne združuje, pač pa jih razdružuje. Glavni problem je namreč v tem, da Josip Broz-Tito v glavi povprečnega Slovenca še ni dokončno sestopil iz mita v zgodovino ter iz kulta v stvarnost. Šele tedaj, ko se bo to zgodilo, bomo lahko rekli, da je Tito zgodovinska osebnost, podobno, kot so zgodovinske osebnosti tudi Hitler, Mussolini in Stalin. Prej ne."

V Ajdovščini priprave na obletnico ustanovitve narodne vlade Slovenije

V Sloveniji je vzbudila različne odmeve izjava 16 zgodovinarjev, ki so zaskrbljeni zaradi razmer, "v katerih se je v zadnjem času znašla slovenska zgodovinska stroka". Menijo, "da sprememba odnosa političnih sil postavlja zgodovinarje pred nove izzive in izbire. Podpisani se ne moremo iznebiti občutka, da se vračajo časi, ko je bila zgodovinska stroka vpržena v voz države in politične oblasti. Bolj kot po uvedbi demokratičnih sprememb na Slovenskem pred 15 leti se je z novo vlado zaostriło razmejevanje med zgodovinarji, ki s svojo razlago služijo interesom oblastnih krogov, in tistimi, ki slovensko preteklost obravnavajo razvojno brez razmejitev, postavljenih zaradi političnih koristi".

Na omenjene trditve je odgovoril zlasti zgodovinar Jože Dežman, ki naj bi bil imenovan za novega direktorja Muzeja novejšee zgodovine v Ljubljani. Pravi, "da bo muzej spremenil v dom vseh Slovencev, ki morajo biti enakopravni, ne glede na to, na kateri strani so se bojevali med drugo svetovno vojno". Zanimiv je bil razplet v Ajdovščini, kjer je bilo najprej predvideno sodelovanje zgodovinarjev na okrogli mizi, ki bi obravnavali pomen slovenske narodne vlade, ki je bila v središču Zgornje Vipavske doline ustanovljena 5. maja 1945. Pobudniki okrogle mize so zamisel opustili, ker naj bi oblast zahtevala udeležbo zgodovinarjev, ki bi ustrezali njenim merilom. Zaradi tega bosta srečanje in pogovor zgodovinarjev pripravila dnevnik Primorske novice in radio Koper. Organizatorji so k udeležbi in sodelovanju povabili Slavico Plahuta, nadalje dr. Zdenka Čepiča, dr. Jožeta Pirjevca, dr. Petra Vodopivca in dr. Janka Prunka. Primorske novice so javnosti sporočile, da sta organizatorja srečanje in pogovor omenjenih zgodovinarjev želela pripraviti v ajdovski kinodvorani, torej na prizorišču, kjer je bila pred 60 leti ustanovljena slovenska narodna valda. Vendar so občinski organi najem dvorane pogojevali s tem, da naj sklicatelji predhodno predložijo seznam sodelujočih zgodovinarjev. Na takšno zahtevo organizatorja nista pristala. Zaradi tega bosta srečanje in pogovor omenjenih zgodovinarjev o narodni vladi ustanovljeni v Ajdovščini, v dvorani novega obrtnega doma. Potekala sta 3. maja. Dva dni pozneje, 5. maja, ob 17. uri pa bo v dvorani slovenske vlade, to je v obnovljeni kinodvorani, slavnostno zasedanje občinskega sveta. Namenili ga bodo 5. maja 1945, torej obletnici ustanovitve omenjene vlade, ki je tudi praznik občine Ajdovščina. Nekdanji borci in aktivisti iz Ajdovščine pa ob sodelovanju bivših partizanov iz drugih občin pripravljajo zborovanje, namenjeno počastitvi omenjene vlade. Priseditev bo 7. maja ob 16. uri na Lavričevem trgu v Ajdovščini. Pričakujejo okoli pet tisoč udeležencev iz vse Slovenije.

V Sloveniji lani manj prebivalcev

V Sloveniji se nadaljujejo neugodna demografska gibanja, na kar sicer pogosto opozarjajo izvedenci raznih strok, politiki in tudi vsakokratne vlade. Zaskrbljuje tudi uradni podatki o številu prebivalcev v lanskem letu. V Sloveniji je 31. decembra 2004 živel 1.997.590 ljudi, od tega 1.020.538 žensk. Število prebivalstva, upoštevani so Slovenci in državljani drugih držav, se je v primerjavi s tretjim četrtletjem leta 2003 zmanjšalo za 1.107 oseb. Za to nazadovanje so očitno "krivi" moški, saj se je v omenjenem obdobju število žensk v Sloveniji povečalo za 106.

Z razvojnimi partnerstvom

Do enostavnjšega zaposlovanja težje zaposljivih

Na Regijski razvojni agenciji severne Primorske s sedežem v Novi Gorici so že v jeseni 2004 pridobili dobrih 71 milijonov tolarjev iz evropskega programa Pobude skupnosti Equal 2004 - 2006 za izvajanje projekta Most do uspešne vključitve na trg dela. Osnovni namen projekta je zagotoviti pomoč pri razvoju kariere težje zaposljivih ljudi. Inovativen pristop z novim modelom svetovanja in spremljanja diskriminiranih ljudi na trgu dela bo izvajalo razvojno partnerstvo, v katerem je 13 partnerjev, ki so v četrtek, 28. aprila, podpisali sporazum o sodelovanju. Nosilec projekta, ki bo realiziran do konca oktobra 2007, je Regijska razvojna agencija severne Primorske, kot partnerji pa pri projektu

sodelujejo še Posoški razvojni center, Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija, Razvojna agencija ROD iz Ajdovščine, Ljudski univerzi iz Ajdovščine in Nove Gorice, centra za socialno delo v Novi Gorici in Idriji, novogoriška enota zavoda za zaposlovanje, ŠENT, Ozare Slovenija in podjetja Racio razvoj, Želva ter Kopo. Pri izvajanju projekta bodo posebno pozornost namenili zlasti starejšim od 40 let brez izobrazbe, za katere je značilna funkcionalna nepismenost in majhna motiviranost za iskanje zaposlitve. Z vsoto resnostjo se bodo lotili tudi problematike brezposelnih žensk in invalidov, ki se srečujejo tudi s fizičnimi ovirami in stigmatizacijo. S podpisom sporazuma o razvojnem partnerstvu so se

partnerji obvezali, da bodo upoštevali glavna načela vseevropske pobude Equal, ki je namenjena pospeševanju novih načinov boja proti vsem oblikam diskriminacije in neenakosti. Direktor RRA severne Primorske Črtomir Špacapan je pred podpisom sporazuma na kratko predstavil glavne aktivnosti v obdobju izvajanja projekta, za katerega je 75 odstotkov sredstev prišlo iz Evropskega socialnega sklada, preostanek pa z ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Povedal je, da obsega projekt celovito aktivnost od informiranja, poklicne rehabilitacije, svetovanja, usposabljanja oz. izobraževanja do (samo)zaposlitve. V nadaljevanju je pojasnil, da je brezposelnost v Goriški statistični regiji v primerjavi s slovenskim povprečjem majhna, med brezposelnimi pa je velik delež dolgotrajno brezposelnih, med katerimi je več kot 44 odstotkov oseb brez izobrazbe, veliko pa je tudi število brezposelnih, starejših od 40 let. Strokovna svetovalna pomoč, ki bo vključevala tudi mentorstvo, bo potekala v okviru Centra za vseživljenjsko učenje, ki bo v oktobru 2005 začel v prostorih novogoriške ljudske univerze. Z ustanovitvijo treh pisarn Centra za vseživljenjsko učenje v Idriji, Tolminu in Ajdovščini pa bodo svoje storitve in pomoč ponudili tudi brezposelnim iz bolj odročnih krajev. Na RRA severne Primorske si bodo po Špacapanovih besedah že med izvajanjem projekta Most do uspešne vključitve na trg dela prizadevali za širitev socialnega partnerstva in pridobitev potrebne finančne podpore pri lokalnih in nacionalnih institucijah, s pomočjo katere bi radi Centru za vseživljenjsko učenje omogočili delovanje tudi po zaključku razvojnega partnerstva po letu 2007.

Nace Novak

Kratke

V Sloveniji naj bi primanjkovalo okoli 120 tisoč stanovanj

V Sloveniji je še zmeraj občutno pomanjkanje stanovanj, zlasti najemnih. Stanovanjska tiska je najbolj pereča v Ljubljani, ponekod na Gorenjskem in v obalnih občinah. Če upoštevamo evropska merila, potem glede na število oseb v stanovanju v Sloveniji zaostajamo za povprečjem v državah članicah EU za 14% (v Sloveniji 2,5 osebe na stanovanje, v EU pa 2,2 osebe na stanovanje), glede na velikost stanovanja pa zaostajamo za 22% (v Sloveniji 75 kvadratnih metrov, v EU pa 91,9 kvadratnih metrov). Po oceni nekaterih strokovnjakov v Sloveniji primanjkuje okoli 120 tisoč stanovanj za stalno bivališče. Janez Podobnik, minister za okolje in prostor, poudarja, da je poglavitni razlog za pomanjkanje stanovanj v tem, da se v državi premalo gradi in obnavlja. / M.

V anhovskem Salonitu uspešni in učinkoviti

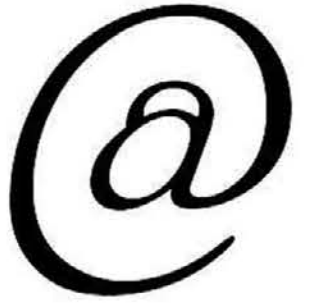
Industrija cementa in gradbenih materialov Salonit v Anhovem zelo uspešno in učinkovito posluje. Iz proizvodnje so že pred leti izločili azbest, rakotvorno surovino, ki je sicer v prejšnjih obdobjih pri njih povzročila največ t.i. azbestoze in drugih bolezni v Sloveniji. Družba Salonit je s prevzemom manjših podjetij proizvajalcev gradbenih materialov v raznih predelih države postala največji proizvajalec omenjenih materialov, med njimi tudi visokokakovostnih cementov. Proizvodnja cementa dosega v Anhovem okoli milijon ton na leto, ki ga več kot polovico izvozijo v Italijo. Za ta izvoz je gospodarska družba Salonit pridobila tudi potrebna jamstva in priporočila Evropske komisije. Lani so v Salonitu za nove naložbe porabili okoli 3,8 milijarde tolarjev. V tem letu pa so za investicije namenili štiri milijarde tolarjev. Pridobili so linijo za doziranje trdnih sekundarnih energentov, sedaj pa gradijo mlinicno premoga in naftnega koksa ter pokrito skladišče za transport ter za doziranje surovin in premoga. Vse investicije služijo tudi varovanju okolja, o čemer se vodstvo Salonita redno posvetuje z lokalno skupnostjo v Desklah in Anhovem ter z občino Kanal ob Soči. / M.

Vse večja uporaba e-pošte prinaša tudi težave

Elektronska pošta: razvada ali nuja?

Vsak dan pošljemo približno 36 milijard pisem po elektronski pošti. Tako poslana pisma so bistveno zmanjšala razdalje, saj prejme naslovljenec pismo praktično takoj. V tem primeru ni poštne zamude, nad katerimi bi se lahko hudovali. Naslovljenci kot tudi vsebina sporočil so najrazličnejši. Za nekatere osebe je elektronska pošta samo zabava, za številne druge pa sredstvo, s katerim uspešno ali manj uspešno opravljajo svoje delo. Žal pa so se z razvojem uporabe

elektronske pošte zelo neredno, kar seveda zelo negativno vpliva na delovanje podjetja. Druga razvada, ki se je med uporabniki elektronske pošte zelo razširila, pa je jezik, saj marsikdo med pisanjem elektronskih pisem pozabi na pravila slovnice in skladnje, večkrat pa pozabi tudi na vljudnost in oliko. Zelo razširje-

telju poslati potrdilo, da smo pismo prejeli. V tem primeru ni treba pošiljati celih romanov, dovolj je, da potrdimo prejem. Pravi odgovor lahko pošljemo tudi kasneje. 2) Ko smo na dopustu ali na službenem potovanju, je lepo, če programiramo svoj računalnik tako, da pošiljatelj avtomatsko odpošlje sporočilo, da nas trenutno ni na delovnem mestu, da se vrnemo na ta in ta dan ter da bomo pismo prebrali ob vrnitvi. 3) Ko pošljemo kako nujno sporočilo, je prav, da telefonsko preverimo, ali je naslovljenec prejel pismo, in da potrdimo, da je sporočilo nujno. 4) Sporočila naj bodo kratka, uvode, ki bi lahko odvrnili bralca od nadaljnega branja, lahko tudi izpustimo. 5) Pri pisanju moramo uporabljati primerno izrazoslovje, brez slovničnih ali pravopisnih napak. 6) Elektronska pošta je sicer zastoj, zaradi tega pa ni nujno, da pošljemo sporočila absolutno vsem, ki jih imamo na seznamu, tudi če se morda zavedamo, da ga stvar ne zanima. 7) Dolžina pisma naj bo primerna. Prekratka sporočila, v neprimernem tonu, lahko pokvarijo marsikatero že ustaljeno delovno ali prijateljsko razmerje. Istočasno pa še informacija za vse odvisne delavce, ki uporabljajo službeno elektronsko pošto tudi za zasebna sporočila. Pred kratkim so v Italiji odpustili neko uradnico, ker je med delovnim urnikom pisala zasebno pismo prijateljici in v njem zelo slabo in žaljivo gorovila o nadrejenem. Ta je slučajno pošto prebral in uradnico odpustil. Zato bodimo previdni, kaj vse pišemo po elektronski pošti. Zavedajmo se, da je elektronsko pismo kot polž, ki za sabo vedno pusti določeno sled.

Mara Petaros

elektronske pošte razširile tudi nekatere razvade. Ugotovili so namreč, da zelo veliko število naslovljencev ne redno prebira pošte, kar potem kvarno vpliva na delovanje podjetij, v katerih so zaposleni. Škoda je toliko

na pa je tudi navada, da se na prejeta sporočila ne odgovori. Ugotovili so namreč, da kar 70% prejemnikov na pismo ne odgovori, čeprav bi vsebina pisma to zahtevala. Naslovljenci pa imajo večkrat tudi navado, da trdijo, da pisma niso nikoli prejeli, kar seveda ne odgovarja resnici. Ta informacija je tudi preverljiva, saj elektronska pošta vedno pusti sled za sabo. Zaradi številnih razvad, ki so se udomačile med uporabniki elektronske pošte, so izvedenci izdelali prvi bonton za uporabnike svetovne spletne mreže. Navodila so kratka in enostavna: 1) Ob prejemu kateregakoli elektronskega pisma je treba pošilja-

večja, kolikor višji je položaj, ki ga oseba v podjetju zaseda. Pri tem so izvedenci ugotovili, da kar 60% vseh poslovnežev prebi-

Finančni trgi: obračun po 1. tromesečju

Nasveti varčevalcem

Prvo tromesečje tekočega leta se je za borzne investitorje zaključilo z mešanimi občutki. Najpomembnejši svetovni delniški tečajji so namreč v tem obdobju zabeležili nasprotujoče si rezultate. Ameriški borzni indeks "DOW JONES", ki je nekoliko odstopil od maksimalne vrednosti v zadnjem letu (10.984,77 točk), posluje po prvih 3 mesecih z rahlim nazadovanjem (-2,11%). Ključne evropske borze beležijo nasprotno v istem obdobju pozitiven trend. V tem sklopu ponovno izstopa italijanski "MIBTEL" (+4,51% v 3 mesecih). Na področju Jugovzhodne Azije samo delnice v Tokiu so zaključile poslovno tromesečje s skromno pozitivnim predznakom (+1,31%) (glej tabelo na desni). Dve izrednih uspehah v zadnjih dveh letih so

si operaterji pričakovali krajše obdobje splošnega rahlega nazadovanja oziroma stagnacije. Sedanje stanje borznih tečajev je prav gotovo tudi odraz izredno visokih cen nafte. Na ameriškem tržišču se je slednja namreč približala 60 dolarjev na sod in tako prekoračila vse rekorde. Ob skromnih rezultatih delniških tečajev razumljivo postane za varčevalca vabljivo vlaganje v obveznice. S to obliko varčevanja investitor načelno sicer ohranja in povečuje kapital ter si zajamči redni priliv sredstev iz naslova obresti. V trenutni finančni konjunkturi tudi obvezniško tržišče prinaša investitorju dokaj skromne rezultate. Varčevanje v državne obveznice s 6-mesečno zapadlostjo nudi skromno 2,14% letno bruto donosnost. Z

rahlo boljšimi rezultati se predstavljajo podjetniške obveznice (+2,48% - 6 mesečna dospelost), vendar vsebujejo znatno višjo stopnjo tveganja (rating BBB/BBB-) (glej tabelo na desni). Pri upoštevanju davka na donos (12,5%) in letne inflacijske stopnje 2,00% obveznice sploh ne ohranjajo več realne vrednosti deponiranih sredstev. Skromna donosnost relativno zajamčenih oblik vlaganja, kot so obveznice, narekuje prisotnost v portfelju tudi bolj tveganih naložb, kot so delnice. Slednje, ker dolgoročno nedvomno nudijo bolj zanimive rezultate, se predstavljajo kot boljše orožje proti inflaciji. Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

BORZNI INDEKS	NIHANJE VREDNOSTI V 52 MESECIH	VREDNOST 31.3.05	PORASTEK OD 01.01.05 %
MIBTEL - Milan	23.444,00 - 25.155,00	24.777,00	+ 4,51
DAX 30 - Frankfurt	3.618,58 - 4.435,31	4.384,77	+ 2,19
FTSE 100- London	4.283,00 - 5.077,80	4.894,84	+ 0,97
DOW JONES - New York	9.708,40 - 10.984,77	10.503,76	- 2,11
HANGSENG - Hong Kong	10.917,65 - 14.339,06	13.516,88	- 5,03
NIKKEI 225 - Tokyo	11.212,29 - 11.975,46	11.668,95	+ 1,31
SENSITIVE Bombay	4.227,50 - 6.954,86	6.492,82	- 2,79
BOVESPA - Brazilija	23.533,86 - 29.584,21	24.611,00	+ 7,09

SREDNJA BRUTO DONOSNOST OBVEZNIC (%)

	ZAPADLOST			
	6-MESEČNA	1 LETO	2 LETI	3 LETI
DRŽAVNE OBVEZNICE	+2,14	+ 2,21	+ 2,48	+ 2,66
BANČNE OBVEZNICE (Rating A+/A)	+ 2,34	+ 2,47	+ 2,72	+2,92
PODJETNIŠKE OBVEZNICE (Rating BBB/BBB-)	+ 2,45	+ 2,63	+2,89	+3,07

Predstavitve publikacije o gledališki in filmski igralki goriškega rodu Nori Gregor

Nora Gregor, parabola uveljavljanja lepote

“Zanimiva kot roman” in “vznemirljiva kot film” je življenjska zgodba gledališke in filmske igralki nemškega rodu Nore Gregor (1901-49), ki se je rodila na Placuti, ko je bila Gorica še avstrijsko mesto, kot hči urarja v Raštelu. Dobro uigrana skupina navdušenih in strokovno podkovanah ameriških, avstrijskih, francoskih, italijanskih in slovenskih raziskovalcev v okviru Kinoateljeja je njeno delo in usodo rešila pozabe z zajetno publikacijo *Nora Gregor. L'imperfezione della bellezza*, prvo nje posvečeno monografijo, ki je doživela svoj krst v torek, 26. aprila. Hkrati je postavila pod drobnogled kompleksno dogajanje prve polovice 20. stoletja v Gorici, saj, kot so povedali, je očito še lep del goriške zgodovine žal ostal prikrit in pozabljen. Vsako odkritje kakega takega rojaka pa krepi našo zavest in ugled Gori-

Avtorji publikacije pred predstavitvijo. Z leve: Igor Devetak, Sandra Scandolaro, Roberta Turrin, Hans Kitzmüller, Joe Valenčič

ce kot mozaika jezikov, narodov in kultur. Prejšnji torek proti večeru je pisana množica kmalu napolnila Dvor/Corte/Hof/Cort Darko Bratina na Travniku. Medtem ko je projektor predvajal na oboke stare palače podobe šarmantne lepote, je prijetno vz-

dušje v podlagi požlahnila glasba nemških filmov iz 30. let prejšnjega stoletja. V italijanščini, slovenščini in nemščini, glavnih jezikih Norine Gorice, sta Federica Bello in Karin Elisabeth Maier prebrali nekaj odlomkov iz igralkinega dnevnika o njenem begu iz Gorice. Če-

prav jo je življenje bogato obdaruilo z lepoto, talentom, častjo, bogastvom in celo možem-princem, je namreč pogosto morala bežati. Pri osemnajstih letih je zapustila Gorico in debitorala na dunajskih odrskih deskah. V naslednjem desetletju se je uveljavila kot priznana igralka nemega filma tudi v Berlinu in odigrala vrsto glavnih ženskih vlog evropske dramati-ke. Ob začetkih

zvočnega filma se je preselila v Hollywood, kjer je sodelovala v nekaj uspešnih filmih; v Kaliforniji se je lahko posvečala tudi svoji največji ljubezni, gledališču. L. 1937 je prekinila kariero in se poročila s knezom Ernestom Rüdigerjem Starhembergom, Hitlerjevim nasprotnikom. Po priključitvi Avstrije k Nemčiji je zato morala spet v izgnanstvo. V Franciji je odigrala glavno vlogo v mojstrovini svetovne kinematografije, Renoirovem filmu *La Règle du jeu*. Pred nacisti je nato spet morala bežati: najprej v Argentino in nato v Čile, kjer je leta 1945 posnela svoje zadnje umetniško delo, film v produkciji skupine francoskih izgnancev. V še nepojasnjenih okoliščinah je umrla leta 1949 v Santiagu de Chile.

To pomeni, da ste vi zadovoljni s svojo izbiro?

Imam veliko načrtov. Sedaj pripravljam vdovo Rošlinko, za poletno sezono pa, izven teatra SSG, predstavo za ribiški muzej v Križu, na katero vas že sedaj vabim. Kaj več o njej pa ne morem izdati, ker se šele izoblikuje. Včasih je tudi SSG ponujalo take poletne predstave na prostem. Žal že dolgo ni več teh predstav na prostem, pri katerih je vsakič zavelo neko res praznično, sproščeno vzdušje. Za konec pa še to: kaj si ob tem svojem pomembnem poklicem in življenjskem mejniku, 40-letnici umetniškega ustvarjanja, najbolj želite? Sedaj si najbolj želim družbe svoje pred kratkim rojene vnukinje, da se bolje spoznavam, ker, kot pravim na odru, prihaja svoji usodi naproti.

budo Kinoateljeja, ki daje našemu mestu “krepkejšo evropsko razsežnost”. Tudi pokrajinski odbornik Marinčič je čestital ob podvigu, ki je zahteval težko in dolgo raziskovalno delo, je pa vrnil našemu mestu “košček pisanega mozaika goriških kultur”. V imenu Fundacije Goriške hranilnice, ki je finančno omogočila izdajo, je spregovoril Obizzi in hkrati spodbudil

prav jo je življenje bogato obdaruilo z lepoto, talentom, častjo, bogastvom in celo možem-princem, je namreč pogosto morala bežati. Pri osemnajstih letih je zapustila Gorico in debitorala na dunajskih odrskih deskah. V naslednjem desetletju se je uveljavila kot priznana igralka nemega filma tudi v Berlinu in odigrala vrsto glavnih ženskih vlog evropske dramati-ke. Ob začetkih

zvočnega filma se je preselila v Hollywood, kjer je sodelovala v nekaj uspešnih filmih; v Kaliforniji se je lahko posvečala tudi svoji največji ljubezni, gledališču. L. 1937 je prekinila kariero in se poročila s knezom Ernestom Rüdigerjem Starhembergom, Hitlerjevim nasprotnikom. Po priključitvi Avstrije k Nemčiji je zato morala spet v izgnanstvo. V Franciji je odigrala glavno vlogo v mojstrovini svetovne kinematografije, Renoirovem filmu *La Règle du jeu*. Pred nacisti je nato spet morala bežati: najprej v Argentino in nato v Čile, kjer je leta 1945 posnela svoje zadnje umetniško delo, film v produkciji skupine francoskih izgnancev. V še nepojasnjenih okoliščinah je umrla leta 1949 v Santiagu de Chile.

Kinoatelje je veliko vložil v projekt monografije, je v dvorani Kina Vittoria poudaril predsednik društva Aleš Doktorič; spomnil se je tudi sodelavca in prijatelja Silvana Furlana, direktorja Slovenske kinoteke, ki je nekaj dni prej prerano umrl. Častni predsednik Demetrija Volčič pa je izrazil zadovoljstvo nad tem, da je “Pepelka”, ki je zapustila Gorico in se uveljavila v svetu, spet dobrodošla doma. Spomin nanjo bo ostal živ, je rekel, ker se je v Gorici našla skupina občutljivih oseb. V imenu občinske uprave je odbornik Salomoni pohvalil po-

“Iskali so novo Marlene Dietrich in Greto Garbo ter upali, da bi to lahko bila Nora Gregor.” In vendar se v ZDA ni nikdar čutila doma, imela je domotožje. “Njeno življenje vsebuje elemente prave drame, ki bi se je ne mogel izmisliti noben še tako dober scenarist.” Predstavitvi knjige je sledilo predvajanje radožive salonske komedije *Was Frauen träumen* (Kaj sanjajo ženske) iz leta 1933; scenarji ji je napisal sam Billy Wilder, preden je moral tudi sam bežati iz Evrope. Glavna junakinja, Nora, je posebno očarljiva in talentirana kleptomanka, ki jo ljubezen končno osvobodí bizarne navade in reši strahu pred policijo, tako da ji ni treba več bežati. “Happy end”. Vsaj v filmu...
Danijel Devetak

S 3. strani / Pogovor: Miranda Caharija Štirideset ustvarjalnih...

V čem je razlika igrati na odru ali pred kamero?

Ko si pred kamero, igraš za enega človeka, pravi Orson Welles, na odru pa igraš za ljudi. Pri filmu je igra seveda intimnejša, napor pa je velik tudi pri filmskem snemanju. Treba je veliko čakati in ne izgubiti koncentracije. Film ti ne nudi možnosti dograditve, medtem ko v gledališču gradiš vlogo počasi, iz predstave v predstavo jo piliš in dograjuješ. Pri filmskem delu pa največ časa čakaš.

Veliko se govori o enakopravnosti žensk tudi v poklicih. Se vam zdi, da ste igralka v gledališču enakopravne ali ste na neki način zapostavljene, ker so pač v mnogih delih nosilne vloge prav moški liki?

Ustajene govorice, da dramatičarji pišejo premalo markantnih ženskih vlog, so resnične. Še

posebno, ko je igralka v zrelih letih, ima malo izbire pri vlogah. V našem poklicu je seveda prisotna neka tekmovalnost, v našem teatru pa si ne ravno stopamo po prstih.

Kakšen nasvet bi dali mladem dekletu, ki želi se usmeriti v ta očarljivi, a obenem težavni igralski poklic, ki marsikdaj prinaša poleg pozitivnih izkušenj tudi grenka razočaranja?

Rada bi dala nasvet ne samo za gledališko pot, ampak za poklic nasploh. Po mojem, še posebno za kogar se usmeri na igralsko pot, je zelo pomembna ena stvar: talent. S talentom se rodiš, lahko se potem nečesa tudi priučiš, a ta naravni dar je bistven. Mladim bi pa zaželela, da bi si izbrali tak poklic, ki si ga želijo, ki ga imajo radi, da se jim bodo izpolnile želje in pričakovanja, kot so se meni.

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To število smo poslali v tisk v torek, 3. maja, ob 14. uri.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Romar v templju ljubezni

Med demoni. Ki razjedajo človeško dušo. V prahu. V katerega demoni potlačijo človeka, ko se le-ta sooča z njimi. Boj med vzvišenim in posvetnim. Med svetlo in temno platjo vsakega izmed nas. Bruce Springsteen se je vrnil. Potem ko si je po 11. septembru prevzel umetniško breme, da bo pomagal vsem Američanom, ki so bili psihološko na tleh in so se s težavo dojemali tragedijo. Potem ko jih je z življenjsko stjo pesmi The rising prebudil k novemu življenju, ki se ni sklenilo na ruševinah, poimenovanih Ground zero. Bruce Springsteen, The Boss, se je vrnil. Z novim albumom Devils and dust (nekoliko prosto prevedeno Demoni in prah): preveva ga duh razmišljujočega človeka, ki postavlja pod vprašaj samega sebe, sočloveka in družbo. V pesmih, ki obravnavajo to tematiko, se Boss poslužuje najosnovnejših instrumentov: kitare in orglic. Preprosta glasba, akustična različica sodobnih (kakovostnih) rock ritmov, okvir, ki ga je The Boss polno izkoristil s poetično umetnostjo svojih idej. Portretiral je sodobnega, negotovega človeka v razbrukanem času, ko je težko dojeti, kaj je človekovo dostojanstvo ne glede na to ali z zornega kota visoke politike govorimo o zaporniku v Abu Grajbu ali z zornega kota vsakdanjsoti o sami sebi prepušeni mladi prosti-tutki, ki se mora preživljati v kakšnem od zakonitih nočnih klubov v civiliziranem svetu. Tematike, ki se jih Springsteen občutljivo dotika. Govorimo o dobro premišljeni glasbi. Ne o glasbi, narejeni ad hoc zato, da si jo snamemo z interneta in jo uporabimo kot najnovejšo glasbico za telefončke. Seveda ne. Ni glasba, ob kateri pomisli: “Saj jo poznam! To mora biti najnovejši

single deklet Destiny's child” in potem ugotovi, da pravzaprav ne gre za najnovejšo MTV-jevsko produkcijo, ampak samo za glasbico, ki spremlja računalniško igrico za Play Station 2. The Boss se je odločil za klasično izpovedno obliko glasbe, v kateri premišluje in v kateri skozi človeške oči gleda na človeške napake. To je primer pesmi, po kateri album nosi naslov. To je primer tudi druge pesmi, ki ni bila vključena na CD, kljub temu da je bila med kandidatki. Pesmi Pilgrim in the temple of love (Romar v templju ljubezni), ki še ni bila izdana. Springsteen z izredno simboliko v njej prikaže človeške demone. V pesmi izriše Boss dva portreta in ju načrtno postavi v kričeče nasprotje. V pijanem možakarju, ki se na božični večer še preoblečen v Božička poda v javno hišo, da bi tam potešil svojo strast,

medtem ko ga žena čaka doma, je naslikana prisposoda lažne morale. Metafora je še toliko bolj izvrstna, ker je preoblečena v Božičkova oblačila, dogajanje pa postavljeno v božični čas, čas, ko smo vsi bolj dobri (ali se vsaj tako pretvarjamo). Drugi portret prikazuje žrtev, ki jo lažna morala Žigosa, a se ob njej nato (skrivno) zadovoljuje. Izriše se obris dekleta, ki pleše in “posluje” v nočnem lokalu, ker mora čez dan kot študentka preživljati sebe in svojega malega otroka. Pripovedovalec zgodbe, stranka omenjena nočnega lokala, ki v pesmi nastopa v prvi osebi, vse to nekoliko omo-tično spremlja in se, na božični večer, v samotni spopada s svojimi demoni. Tako si ob tem, s paradoksom in besedno igro, s katerima se je The Boss grenko poigral, dopoveduje: “Romar sem, v templju ljubezni.”
Andrej Černič

I MEZZI DI COMUNICAZIONE AL SERVIZIO DELLA COMPrensIONE TRA I POPOLI

44. občni zbor ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Letošnji, 44. redni občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete je bil v torek, 19. aprila 2005, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. V celoti objavljamo predsedniško in tajniško poročilo ter poročila članic o delovanju v zadnjem letu.

PREDSEDNIŠKO POROČILO

Za Slovence, ki živimo v državi z drugačnim jezikom in tradicijo, ima kulturno izročilo še posebno vlogo, saj gre v bistvu za to, da se kot narodnostna skupnost ohranimo in utrdimo. Iz tega izhaja, da mora naša skupnost vrednotiti kulturo na najučinkovitejši način. Tega se nekateri žal ne zavedajo ter svoje energije in čas raje uporabljajo za bolj donosne dejavnosti. Brez kulture ni narodnostne skupnosti, ni prihodnosti. Na našo kulturno tradicijo in bogastvo smo lahko ponosni in dani so nam pogoji, da jo lahko posredujemo bodočim rodovom. Ko je pred 46 leti nastala ZSKP, so se ustanovitelji dobro zavedali važnega poslanstva kulturne prisotnosti v zamejskem prostoru. Lahko trdimo, da se tega danes zavedajo tudi člani naših društev, organizacij in zborov, ki so včlanjeni v našo Zvezo. Delo, ki so ga v teh letih opravili pevci, igralci, glasbeniki, pevovodje, režiserji, odborniki in še drugi, je otipljiv dokaz kulturne zavzetosti posameznikov in organiziranih skupin. Če pogledamo, kdo sestavlja pevske zборе, dramske skupine, ansamble ter kdo obiskuje glasbene šole in druge pobude, lahko z optimizmom gledamo naprej, saj je še veliko mladih sil, ki krepko in odgovorno vihtijo zastavo kulturne svežine. Slovenski narod ima danes veliko kulturno in duhovno poslanstvo, ko lahko na temeljih krščanskih idealov oblikuje svoje vrednote. Skozi celotno zgodovino so vrednote tiste silnice, ki človeštvu kot zanesljiv svetilnik kažejo smer in pot. Iz vrednot človek črpa sokove in hrano za razvoj duha in za smiselno usmeritev lastnega življenja. Slovenski zamejski prostor ima v dobi evropskega združevanja svoje potrebe in zahteve. Naša zamejska kultura se lahko v marsičem meri s kulturo večinskega in drugih evropskih narodov. Danes se Slovenci odpiramo Evropi in jasno je, da mora tudi slovenska kultura pogumno stopiti na pot odprtosti in sodelovanja, toda le samozavestno zasidrana v svojo stvarnost in le preko nje uprta v globje evropske dimenzije. Vloga ZSKP v našem goriškem in širšem primorskem kulturnem prostoru je za vse to še vedno pomembna in aktualna. Njena globlja misija se danes kaže predvsem v novih prijemih in sredstvih,

primernih za naš čas. Pri vsem tem gre v prvi vrsti zasluga našim članicam, ki so ustvarjalno vezane na teritorij in so njegov pristni izraz. Vloga Zveze je spodbujati in usklajevati delo članic, brez katerih nima smisla za obstoj. Zveza mora delovati v njihovo korist. Širši odbor Zveze sestavlja enajst društev oz. skupin; sama društva določijo članice, ki bodo zastopali slednje na sejah Zveze. Zadovoljna sem, ker so bile seje vedno dobro obiskane in konstruktivne. S skupnimi močmi smo dosegli odlične rezultate. Kot pri vsaki organizaciji se kaj zatakne, pride do težav, kreganj, vendar tudi to je del našega vsakdana. Če kaj delamo, tudi zgrešimo, saj je to človeško. Toda sonce ni še nikdar zašlo, da ne bi zopet vzšlo. Sama Zveza kot taka ne živi, rabi pomoč vseh, sodelovanje vseh društev, saj samo tako lahko gradimo našo prihodnost. Graditi moramo na vrednotah krščanstva, solidarnosti, duhovnosti, strpnosti in pluralnosti, in sicer moramo biti pripravljeni na vse možne oblike sodelovanja z drugimi organizacijami, tudi s tistimi iz drugačnega ideološkega tabora. Bistvo pa je, da smo pri načrtovanju skupnih projektov in pobud enakovredno zastopani in prisotni. Tega se je Zveza vedno držala in mislim, da so bila razna sodelovanja s sorodnimi organizacijami zelo koristna. Odlično sodelujemo s Krščansko kulturno zvezo iz Celovca, dobro s slovenskimi ustanovami v naši deželi. Pozitivno je sodelovanje z Zvezo kulturnih društev iz Nove Gorice in Javnim skladom Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Če se zaustavim pri krajevnih upravah, lahko rečem, da smo finančno odvisni od deželne uprave, ki deli državna sredstva na podlagi zakona 23 iz leta 2001. Večji del naših dohodkov izhaja prav iz te postavke. Vloga goriške pokrajinske uprave pa je skoraj nezaznavna, saj nima kake posebne pristojnosti glede

manjšinske problematike. Goriška občinska uprava pa nam stoji ob strani, saj je izvedla nekaj pobud, ki so v našo korist. Našo Zvezo zastopa na slovenski občinski konzultanti kar pet članov. Delo naše Zveze in včlanjenih društev je bilo od zadnjega občnega zbora zelo razgibano. Izredno dragoceno je vsakodnevno delo društev ob raznih prireditvah, pa tudi ko se člani zbirajo na vajah in srečanjih. Dovolite mi, da na tem mestu čestitam mešanemu zboru Hrast iz Doberdoba za odlično uvrstitev na tekmovanju Naša pevstvo v Mariboru in na 2. tekmovanju v Postojni, dramski skupini Štandrež ob 40-letnici uspešnega delovanja, mešanemu zboru Sedej iz Števerjana ob odlični uvrstitvi na 1. tekmovanju cerkvenega petja v Podgori in mešanemu zboru Lojze Bratuž iz Gorice za srebrno priznanje na 2. tekmovanju v Postojni. Vsi ti podvigi nam dokazujejo, da smo na pravi poti in da pravilno izvršujemo poslanstvo, ki so nam ga zapustili naši predniki, in sicer da skrbimo za slovensko besedo in kulturo, ki ne sme umreti. Slovenci med Sočo in Jadranom, med Vipavo, Brdi in Krasom, kot smo danes goriški Slovenci, predstavljamo nedvomno duhovno, zgodovinsko in kulturno enoto. Zato naj bo slovenska kultura na tem prostoru še naprej prisotna, res naša, prepojena s tradicionalnimi vrednotami slovenskega naroda, obenem pa tudi odprta, pogumna in samozavestna na poti do širše skupnosti članov velike družine narodov Evrope in sveta. Ob zaključku bi se rada zahvalila prav vsem odbornikom Zveze, vsem društvom in organizacijam, ki stalno sodelujejo z nami. Z vašim sodelovanjem krepite delovanje Zveze in sam obstoj slovenske kulturne bitnosti na tem koščku slovenske zemlje.

Z leve: podpredsednik Walter Bandelli, predsednica Francka Padovan, tajnica Irena Ferlat

TAJNIŠKO POROČILO

Zadnji občni zbor Zveze je bil 6. maja 2004. Odbor Zveze se je redno sestajal na mesečnih sejah. Udeležba članic je bila zadovoljiva. Seje so bile vedno sklepčne. **Zborovska in glasbena dejavnost** Za našo Zvezo je najpomembnejša zborovska revija Cecilijanka, na kateri nastopajo vsi včlanjeni zbori. Sodelujejo tudi drugi zbori z Goriškega, iz videmske pokrajine, Tržaške, Koroške in iz Slovenije. Lanska Cecilijanka je bila že 46. Revija je potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž, 20. in 21. novembra 2004, posvečena pa je bila Srečku Kosovelu. Druga pomembna revija pevskih zborov je Primorska poje. Naša Zveza je soorganizator te revije. Letošnja, 36. po vrsti, se je začela 4. marca in se bo končala 24. aprila. Zveza je poskrbela za organizacijo koncertov v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici 13. marca in 1. aprila v Štandrežu. Na zborovskem področju se je posebno uveljavil mešani pevski zbor Hrast, ki je na tekmovanju Naša pesem v Mariboru prejel zlato plaketo, trije naši zbori, Mepz Hrast, Mepz Lojze Bratuž in Mepz Štandrež pa so se udeležili tekmovanja, ki je bilo v Postojni 19. in 20. novembra, na pobudo Zveze pevskih zborov Primorske, in vsi so prejeli priznanje. Hvalevredna pobuda PD Podgora je bilo prvo tekmovanje cerkvenega zborovskega petja Bogomir Špacapan. Mepz F.B. Sedej iz Števerjana je zasedel 2. mesto. 17. decembra so v Kulturnem domu v Novi Gorici priredili proslavo in nagradili zборе, ki že 35 let nepretrgoma sodelujejo na reviji Primorska poje. Zveza je bila soorganizator te

proslave. **Gledališka dejavnost** V sodelovanju s Kulturnim centrom L. Bratuž je Zveza organizirala v mesecu januarju in februarju 2005 niz veseloiger ljubiteljskih odrov pod naslovom *Iskrivi smeh na ustih vseh*. Na odru Kulturnega centra so se zvrstile 4 igre: *Etienne* v izvedbi članov KPD Franc Zgonik iz Branika, *Zapleši nam še enkrat*, *Lili KD Brce* iz Gabrovice pri Komnu, PD Štandrež pa je prikazalo *Za blagoslov in rdeče zvezde*. Nazadnje, 2. februarja, so stopili na oder še člani skupine Oder 90 z igro *Črno in belo*. Istega dne je bilo tudi nagrajevanje natečaja Mladi oder. Priznanja je za svoje tri gledališke postavitve prejelo PD Štandrež, in sicer za komedijo *Pižama za šest*, za tragikomedijo *Stara garda* in za enodejanko *Na trimu*. Priznanja sta prejeli tudi Oder 90 za igro *Gospa Poslančeva* in SKPD F.B. Sedej za igro *Povsem navaden dež*. Med otroškimi skupinami so se izkazali otroci iz Štandreža, z Vrha sv. Mihaela, iz Števerjana, Doberdoba in Gorice. Premierno se je predstavila dramska skupina PD Štandrež s komedijo *Za blagoslov in rdeče zvezde*. **Dan slovenske kulture** Letošnja osrednja prireditev ob dnevu slovenske kulture je bila pod pokroviteljstvom obeh krovnih organizacij, za organizacijo letošnjih večerov pa sta poskrbeli glasbeni šoli Emil Komel in Glasbena matica. ZSKP je bila soorganizator pobude in je poskrbela za recitatorja. Delo je povezoval Janko Ban. V Kulturnem domu v Gorici je bila predstava 12. februarja, 13. februarja pa v Trstu. **Sodelovanje s Korošci** Sodelovanje s Krščansko kulturno zvezo je zelo plodno. V zadnjih dvajsetih letih je posebno bogato in to predvsem po zaslugi Kulturnih dni, ki v mesecu oktobru potekajo

izmenično na Koroškem oz. Primorskem. Lanskega oktobra smo imeli Koroške kulturne dneve na Primorskem, kjer so se od 17. do 24. oktobra zvrstile razne kulturne prireditve koroških skupin. 1. oktobra je bilo v KC L. Bratuž odprtje razstave bratov Čertov, sledile pa so v Štandrežu komedija *Boeing Boeing* v izvedbi gledališke skupine KPD Planina iz Sel, okrogla miza na temo *Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja*, srečanje glasbenih šol ter lutkovna predstava *Mala čarovnica*. Poleg oktobrskih kulturnih dni sledijo sodelovanje s Korošci tudi ob drugih priložnostih. Koroški zbor je redno prisoten na Cecilijanki, goriški pa na Koroški poje. Letos se je v Celovcu predstavil Mepz Podgora. **Publikacije** ZSKP je podprla projekte izdaje knjig ob 50-letnici PD F.B. Sedej iz Števerjana, ob 40-letnici dramske dejavnosti PD Štandrež in ob 70-letnici poslikave cerkve v Pevmi (KD Sabotin). **Priznanje Kazimir Humar** ZSKP, KC L. Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov so letos podelili prvo priznanje Kazimir Humar. Priznanje lahko prejmejo društva, organizacije ali posamezniki na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Sprejeli so 3 predloge: izbrali so dramsko skupino Štandrež ob 40-letnici delovanja. **Kulturna manifestacija ob 100-letnici Trgovskega doma** Kulturna manifestacija ob 100-letnici Trgovskega doma je bila 27. novembra 2004. Nastopili so skupni pevski zbori v moški in mešani zasedbi. Sodelovali so: SSO, SKGZ, ZKD, ZSKP in občinska konzulta. 12. aprila je ZSKP sodelovala s KC L. Bratuž in ZCPZ pri organizaciji Trinkovega večera.

DOBERDOB SKD HRAST

Dne 8. maja 2004 je mešani pevski zbor Hrast nastopil v Vrtojbi na povabilo tamkajšnjega mešanega pevskega zbora 9. maja pa je sledil nastop zbora v Doberdobu na prazniku

25. septembra je zbor sodeloval na pevski reviji v Ronchis di Latisana 08.10.2004 je mešani pevski zbor oblikoval celovečerni koncert v sklopu prestižnih Kogojevih dnevov v Kanalu.

dvorani v Doberdobu z igrico Noč, ko je posijalo sonce. Pri igrici je sodelovalo 30 otrok. Za režijo je poskrbela Mateja Cernic. Igrica je bila nagrajena na natečaju Mladi oder. 19. decembra je zbor organiziral kratek božični koncert pri nedeljski maši v Žabnicah v sodelovanju s tamkajšnjo župnijsko skupnostjo. 18. februarja 2005 se je v župnijski dvorani odvijal Dan kulture. Večer sta organizirala Godba na pihala Kras in društvo Hrast. Na večeru sta sodelovala tudi otroški zbor pod vodstvom Mateje Černic in mešani pevski zbor pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. 19. marca

pa je že bil, za Mepz Hrast, na vrsti nastop na Primorska poje v Senožečah. 11. aprila je zbor nastopil na koncertu v Križu na povabilo ženskega in moškega zbora Vesna. 17. aprila 2005 pa je sledil nastop v Mariboru na 19. tekmovanju Naša pesem. Zbor je pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča dosegel 90,70 točk in s tem zlato plaketo mesta Maribor. Poleg tega pa še posebno nagrado za najboljšo izvedbo sodobne skladbe. Nagrajena skladba je bila Vetri v polju skladatelja Štefana Maurija na besedilo Srečka Kosovela.

MePZ Hrast je 17. aprila 2005 prejel zlato plaketo na tekmovanju Naša pesem

krvodajalcev.

23. maja je društvo Hrast organiziralo v dopoldanskih urah videoprojekcijo slovenskih risank za otroke v slovenskem jeziku.

5. junija je zbor nastopil v cerkvi v Landru (Benečija) na povabilo Videmske pokrajine, kot predstavnik slovenske manjšine v Italiji.

12. junija je sledil nastop zbora na reviji v Magnano in Riviera. (UD)

13. junija pa je zbor sodeloval pri oblikovanju 15-letnice pobratenja krvodajalcev iz Kranja, Kamnika in Doberdoba.

26. junija je zbor predstavljal občino Doberdob na Bledu ob slovesnosti ob 1000-letnici prve omenbe Bleda.

Od 12. do 22. avgusta so se v Žabnicah odvijali študijski dnevi za člane zbora.

18. septembra je društvo organiziralo "bike slalom", tekmo z gorskimi kolesi za otroke osnovne in srednje šole, v Doberdobu na travniku pri župnijski dvorani.

24. oktobra je društvo organiziralo v društvenih prostorih predvajanje videoprojekcije risank za otroke v slovenskem jeziku.

19. novembra je zbor nastopil v Postojni na II. tekmovanju primorskih pevskih zborov.

20. novembra je Mepz sodeloval, kot predstavnik slovenske manjšine, v Benetkah na Evropskem simpoziju zborovstva in organizaciji in povabilu Feniarca (italijansko združenje pevskih zborov)

Že isti večer je bil zbor nagrajen v Postojni na II. tekmovanju primorskih pevskih zborov z zlato plaketo, uvrstil se je na absolutno drugo mesto.

21. novembra pa je že sledil nastop zbora na tradicionalni reviji goriških zborov "Cecilijanka"

27. novembra je zbor skupaj z ostalimi zbori na Goriškem nastopil pri spominski manifestaciji pred Trgovskim domom v Gorici.

5. decembra je društvo priredilo miklavževanje v župnijski

pa je že bil, za Mepz Hrast, na vrsti nastop na Primorska poje v Senožečah.

11. aprila je zbor nastopil na

Dramska skupina Prosvetnega društva Štandrež je 22. februarja 2005 prejela prvo priznanje Kazimir Humar, ki so jo podelili Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov

božičnici na Peči.

08.12.04: OPZ Rupa-Peč je nastopil na Mali Cecilijanki;

18.12.04: MePZ Rupa-Peč je skupaj z MoPZ Mirko Filej organiziral Koledniški koncert "Se čudo godi" v Kulturnem domu v Sovodnjah, kjer so gostili MoPZ Kropa, MePZ in ŽPZ Koledva iz Kroke;

16.02.05: PD Rupa-Peč je priredilo kulturni večer (Prešernova proslava). Nastopili so: MePZ Rupa-Peč, godalni kvartet Weber in solist-klarinetist, nekateri člani društva so izvedli recital, ki je bil posvečen Edvardu Kocbeku, govor je imel Vlado Klemš; OPZ Rupa-Peč letos ni nastopil zaradi boleznih otrok;

20.02.05: Nastop MePZ Rupa-Peč je na 22. reviji Sovodnjska poje letos žal odpadel zaradi boleznih pevcev;

27.02.05: PD Rupa-Peč je organiziralo izlet na sneg v Bad Kleinkirchheim;

06.03.05: MePZ Rupa-Peč je nastopil na 36. reviji Primorska poje v Boljuncu;

09.04.05: OPZ Rupa-Peč je nastopil na 5. reviji otroških in mladinskih zborov Zlata grla v Kulturnem domu v Sovodnjah.

MePZ Rupa-Peč sodeluje tudi pri bogoslužju v domačem kraju in pri raznih vaških prireditvah.

Manuel Kovic

27.11.04: MePZ Rupa-Peč je z ostalimi zbori sodeloval na Spominski manifestaciji pred Trgovskim domom na Korzu Verdi v Gorici;

RUPA-PEČ PD RUPA-PEČ

Dne 16.05.04: MePZ Rupa-Peč je slavil 70-letnico delovanja zbora in ob tej priložnosti priredil koncert v Kulturnem domu v Sovodnjah ter izdal brošuro;

29.05.04: MePZ Rupa-Peč je nastopil na Srečanju pobratenih zborov, letos v Vrtojbi;

13.06.04: MePZ Rupa-Peč je nastopil na Koncertu cerkvenih pesmi v Štandrežu;

23.06.-27.06.04: MePZ Rupa-Peč je nastopil na International choirfestival-Festival di canto corale v Gornji Pusteriji;

25.08.-29.08.04: PD Rupa-Peč je organiziralo izlet v Toskano in Emilijo;

12.09.04: MePZ Rupa-Peč je sodeloval pri sv. maši, posvečeni bolnikom, ki se je odvijala v društvenih prostorih;

19.09.04: MePZ Rupa-Peč je nastopil na Koncertu cerkvenih pesmi v Oglejski baziliki;

26.09.04: MePZ Rupa-Peč je sodeloval na jesenskem romanju župnije v Kurešček;

13.11.04: PD Rupa-Peč je organiziralo večerjo-martinovanje; naslednji dan pa pokušnjo domačih vin in kruha;

20.11.04: MePZ Rupa-Peč je nastopil na 46. reviji goriških pevskih zborov Cecilijanka;

GORICA MePZ LOJZE BRATUŽ

Podal vam bom poročilo o delovanju mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž od zadnjega občnega zbora naše zveze, dne 6. maja 2004. Kot vsako leto bom kratek in jedernat.

11. junija smo na domačem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž nastopili s samostojnim koncertom pod naslovom Slavček med trnjem se je zganil in zapel. 13. junija smo sodelovali na koncertu cerkvenih pesmi v Štandrežu, 20. istega meseca pa smo peli na prazniku Pesem pod lipo, ki ga vsako leto prireja Solkanska krajevna skupnost. Poletni premor smo zaključili že v zadnjih dneh avgusta in pričeli redne vaje, saj nas je že 12. septembra čakal prvi nastop letošnje sezone. Kot gostje smo nastopili v kraju San Dona' di Piave, na prireditvi, ki jo je tamkajšnja občinska uprava priredila v okviru projektov Interreg III A med Italijo in Slovenijo. 19. septembra smo zapeli v Oglejski baziliki, na koncertu, ki ga je ZCPZ iz Gorice priredila ob priložnosti prvih petih let škofovanja mons. Dina De Antonija v Gorici. Meseca novembra nas je čakala pomembna obveznost: 20. novembra smo namreč nastopili na 2. tekmovanju primorskih zborov v Postojni. Nastop na tem tekmovanju nam je gotovo koristil, saj je ob taki priložnosti pevska skupina postavljena pred nenavaden izziv. Vsi člani morajo imeti odgovoren odnos do preizkušnje, resno sodelovanje na vajah, potrebno koncentracijo, smisel za skupinsko delo, mirne živce in še marsikaj. V tem smislu lahko rečem, da smo s to izkušnjo zelo zadovoljni, poleg tega pa smo si z 81,6 točkami

Miloš Čotar

prisluzili srebrno plaketo, s skladbo Marko skače v prireditvi Sama Vremšaka pa nagrado za najboljšo izvedbo slovenske ljudske pesmi. V božičnem času, in sicer 13. decembra, smo tudi letos peli v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku ob slovesnem prižigu lučk na božičnem drevesu, ki ga skupno prirejata občini Gorica in Nova Gorica. 9. januarja smo prav tako z božičnim programom peli na tradicionalni božičnici, ki jo v Ronkah prireja domače društvo Jadro. Zadnji nastop pred današnjim dnem pa je bil v cerkvi sv. Ane v Koprju v sklopu revije Primorska poje, dne 11. marca.

Skratka z delovanjem zbora smo tudi letos v glavnem zadovoljni: naš namen ostaja gojiti lepo pesem, tako cerkveno kot posvetno, se učiti in izboljševati, družiti ljudi dobre volje in čim bolj zastopati našo narodno skupnost in delavnost slovenskega človeka na Goriškem. Ko nam to uspe ob dobri volji in zadovoljstvu vseh, je za nas zadoščenje še toliko večje.

RONKE SKRD JADRO

Društveno delovanje v sezoni 2004/5 je segalo kot po navadi na kulturno, pevsko in rekreacijsko področje. V sklopu prizadevanj za spodbujanje slovenskega jezika in kulture v italijanskem večinskem okolju, je društvo priredilo na društvenem seдеžu v Romjanu dva tečaja slovensčine za odrasle, ki sta ga vodila Katja Ferletič in Luisa Gergolet, medtem ko je skupaj z zadrugo Majo in z občinsko upravo v Škocjanu ob Soči tam priredilo za njihove prebivalce podoben tečaj, ki ga je vodila Polona Strnad. V društvenih prostorih se je tudi vrstil vsak torek tradicionalni tečaj klekjanja z decembrsko razstavo, v decembru in marcu so bili tečaji izdelovanja suhih rož in umetniške kompozicije z gospo A. Svetlič in več srečanj z L. Ghersino o zdravilnih tematikah.

Društvo Jadro vedno skuša ohranjati, bogatiti in razvijati slovensko narodno istovetnost predvsem v Ronkah, kjer sodeluje z občinsko upravo in s katero je marsikaj uresničilo. Tako je lani društvo organiziralo z njeno pomočjo tradicionalno predšolsko središče za otroke in kratek tečaj slovensčine za njihove starše. Letos pa je društvo skupaj z odborništvom za kulturo in z Večnamenskim Tržiškim središčem priredilo niz pobud. Najprej v februarju v občinski sejni dvorani je potekal Kosovelov večer ob prisotnosti pisatelja Borisa Pahorja,

Karlo Mučič

nato v marcu v vili Miniussi v Ronkah je bila prva zamejska predstavitev slovenskega filma Ekspres, ekspres. V začetku aprila pa so kot predzadnji pobudo predstavili priročnik za starše "Dvojezični otrok" s prisotnostjo avtorice Suzane Pertot.

Glede rekreacije in prostega časa je društvo organiziralo običajni majski izlet, ki je bil tokrat po Istri, tradicionalno kresovanje v Doberdobu s pomočjo tamkajšnje mladine, običajno martinovanje skupaj z društvom Tržič in ženskim zborom in tradicionalno miklavževanje v Tržiču z več kot 170 laškimi otroki.

Društveno delovanje je segalo tudi na pevsko področje. Lani

so v juniju npr. zapeli pred knjižnico v Ronkah trije mladinski zbori ob predstavitvi knjige Janka Toplikarja, ki je bila predstavljena skupaj z društvom Tržič in Bisiacaria. Letos v januarju je za tradicionalni božični koncert pel MePZ Lojze Bratuž, za Prešernovo proslavo v občinski sejni dvorani pa sta pela MePZ Starši ensemble iz Ronk in ŽePZ Danica z Vrha. Skupaj z ženskim pevskim zborom iz Ronk je društvo oblikovalo tradicionalno novembrsko mašo za slovenske rajne, novoletni koncert z MePZ iz Mirna in spet sta društvu vabili ta zbor za obogatitev maše, ki jo je daroval prvo nedeljo aprila škof Slovencem v Laškem ob pastoralnem obisku ronške občine. 15. aprila je društvo sodelovalo s slovenskimi organizacijami za uresničitev revije Primorska poje v Štarančanu.

Poleg tega lahko omenimo, da SKRD Jadro goji stike s kulturnimi društvi iz Opatjega sela in s predstavniki občine in šole iz Metlike, s katero je občina Ronke pobratenata. V sodelovanju z društvom Tržič in Gasperini iz Gradišča je izdalo in predstavilo v občinski sejni dvorani v Zagraju in v pokrajinski dvorani v Gorici pomembno knjigo Maurizia Puntina o tukajšnji toponomastiki, kjer je veliko slovenskih krajevnih imen. Vedno z društvom Tržič je predstavilo v novembru v občinski sejni dvorani v Tržiču knjigo Danjela Radetiča o raziskavi o Slovencih v Laškem. Poleg tega je v marcu organiziralo v Ronkah slikarsko razstavo člana Iva Petkovška in izdalo v januarju za prijatelje in člane žepni koledar.